

Śląskie. Pozytywna energia

ŚLĄSK

CIESZYŃSKI

INFORMATOR TURYSTYCZNY

ŚLĄSK CIESZYŃSKI

Śląsk Cieszyński

Wydawca: Śląska Organizacja Turystyczna
ul. Mickiewicza 29, 40-085 Katowice
tel. 32 207 207 1, info@slaskie.travel
www.silesia-sot.pl

Teksty: Anna Miszta, konsultacje merytoryczne: Edward Wieczorek

Zdjęcia: Tomasz Gębuś oraz Stanisław Konopka, Janusz Szczotka, Marek Dżupin, Marek Olszewski, Paweł Bągiel, Bank Fotografii Śląska Cieszyńskiego, arch. Ośrodka Kultury i Sportu Gminy Brenna, arch. Urzędu Miasta w Wiśle, Marek Wieja, Ryszard Żoczek, arch. Urzędu Miasta w Czechowicach-Dziedzicach

Opracowanie map: Wydawnictwo Kartograficzne Compass
ul. Podchorążych 3, 30-084 Kraków, www.compass.krakow.pl

Koncepcja projektu graficznego: Agata Szargot, Global Solutions Sp. z o.o.
ul. Watoły 13, 41-106 Siemianowice Śląskie, www.global-solutions.pl

Koordinacja projektu: Agnieszka Sikorska, Karolina Jarosz, Monika Pasierbek, Bogdan Kasperek.

Skład, korekta, druk: Legra Sp. z o.o., ul. Albatrosów 10 C, 30-716 Kraków

Redakcja: Agnieszka Mazan-Kostecka

Wydanie I, Katowice, lipiec 2013

ISBN: 978-83-62001-49-1

Copyright © by Śląska Organizacja Turystyczna 2013

Wydawnictwo powstało w ramach projektu „Śląski System Informacji Turystycznej”

Lider projektu: Śląska Organizacja Turystyczna

Partnerzy projektu: Związek Gmin Jurajskich, Górnośląski Związek Metropolitalny, Stowarzyszenie „Region Beskidy”, Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” z siedzibą w Cieszynie, Związek Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku

Informator obejmuje obszar działania Partnerów projektu: Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” z siedzibą w Cieszynie i Stowarzyszenia „Region Beskidy”, którzy dokonali weryfikacji zawartych w nim informacji.

Autorzy i wydawca dołożyli wszelkich starań, by jego treść była jak najbardziej zgodna z rzeczywistością. Nie mogą jednak wziąć odpowiedzialności za jakiegokolwiek skutki wynikłe z wykorzystania zawartych w nim informacji. Dane zawarte w wydawnictwie są aktualne na lipiec 2013.

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO**

**Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu
Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Śląskiego na lata 2007-2013**

SPIS TREŚCI

WITAMY NA ŚLĄSKU CIESZYŃSKIM... 4

POWIAT CIESZYŃSKI..... 9

Cieszyn.....	10
Zebrzydowice.....	17
Kaczyce.....	17
Kończyce Małe.....	18
Gmina Hażlach.....	20
Gmina Golezów.....	21
Gmina Dębowice.....	23
Gmina Chybie.....	25
Gmina Strumięń.....	26
Skoczów.....	28
Bładnice Dolne.....	30
Ochaby Wielkie.....	30
Pierściec.....	30
Brenna.....	31
Górki Wielkie.....	33
Górki Małe.....	34

Ustroń.....	35
Wisła.....	40
Istebna.....	45
Jaworzynka.....	47
Koniaków.....	48

POWIAT BIELSKI..... 51

Jasienica.....	52
Bielowicko.....	52
Grodziec Śląski.....	52
Międzyrzecze Górne.....	53
Rudzica.....	53
Jaworze.....	54
Czechowice-Dziedzice.....	56
Gmina Wilkowiec.....	57
Bystra.....	57

BIELSKO-BIAŁA..... 58

Objaśnienia symboli

	obiekt na Szlaku Architektury Drewnianej		schronisko turystyczne
	obiekt na Szlaku Zabytków Techniki		wyciąg narciarski
	obiekt na Szlaku Orlich Gniazd		kolejka linowa
	obiekt na Szlaku „Śląskie Smaki”		basen, kąpielisko
	obiekt na Szlaku Cysterskim		przystań żeglarska
	kościół		spływ kajakowy
	kościół zabytkowy murowany		teatr
	kościół zabytkowy drewniany		uzdrowisko
	zabytkowa cerkiew		ośrodek jeździecki
	zabytkowa kaplica		skały
	synagoga		jaskinia
	klasztor		park
	ratusz		rezerwat przyrody
	zamek		punkt widokowy
	strażnica		atrakcja turystyczna
	ruiny zamku		atrakcja przyrodnicza
	ruiny strażnicy		atrakcja wodna
	pałac		szlaki turystyczne piesze
	zespół pałacowo-parkowy		szlaki rowerowe
	ruiny pałacu		granice państwa
	dwór		autostrada
	inny zabytek murowany		S1 droga ekspresowa
	inny zabytek drewniany		81 droga krajowa
	skansen		28 droga wojewódzka
	zabytkowa kopalnia		cmentarz
	zabytkowy młyn wodny murowany		cmentarz żydowski (kirkut)
	zabytkowy młyn wodny drewniany		linia kolejowa, stacja
	muzeum		dworzec autobusowy
	galeria (izba pamięci)		informacja turystyczna
	pomnik		
	schron (fort)		
	grodzisko		

WITAMY NA ŚLĄSKU CIESZYŃSKIM

Śląsk Cieszyński to region charakteryzujący się odrębnością kulturowo-regionalną. Jego mieszkańcy mają silne poczucie własnej tożsamości, z pewnością dlatego, że niegdyś były to odrębne ziemie Księstwa Cieszyńskiego, skupione wokół miasta Cieszyn i rzeki Olzy.

Urokliwe miasto Cieszyn, pełne zabytków, a jednocześnie otwarte na współczesne wydarzenia kulturalne nie jest jedynym wartym odwiedzenia miejscem podczas wakacyjnych podróży, choć z pewnością Śląsk Cieszyński kojarzy się turystom przede wszystkim z Cieszynem. Warto zatem sięgnąć po przewodnik, aby dostrzec piękno zabytków sakralnych i świeckich, podziwiać unikatowe zakątki przyrody, ukryte nieraz w mniejszych miejscowościach regionu. Trzeba też uświadomić sobie, że Śląsk Cieszyński to również beskidzkie uzdrowisko Ustroń oraz miasto z tradycjami i o burzliwej historii: Bielsko-Biała. Podobnie jak bracia z legendy ucieszyli się, gdy niespodziewanie spotkali się w Cieszynie, tak i wielu z Państwa z pewnością ucieszy się ze spotkania ze znajomymi na ziemi cieszyńskiej; są to bowiem tereny niezwykle chętnie odwiedzane bez względu na wiek i zainteresowania, dlatego każdy znajdzie tu miejsce dla siebie.

Historia

Śląsk Cieszyński to region usytuowany nie tylko w Polsce: część polska to powiat cieszyński, zachodnia część powiatu bielskiego i zachodnia część miasta Bielsko-Biała, część ziem cieszyńskich znajduje się jednak po stronie czeskiej: powiat Karwina, wschodnia część powiatu Frydek-Místek, wschodnia część powiatu Ostrawa oraz wschodnia część miasta Ostrawa. Główne rzeki tego regionu to Olza, Wisła, Ostrawica, Odra i Biała, a najwyższe szczyty to Łysa Góra w części czeskiej i Skrzyczne po stronie polskiej.

Śląsk Cieszyński należał pierwotnie do Państwa Wielkomorawskiego. Przed 991 r. wszedł w skład Państwa Polskiego, by na przełomie lat 1289 i 1290 uzyskać status odrębnego Księstwa Cieszyńskiego, które już w 1327 r. stało się częścią korony czeskiej. Po wygaśnięciu dynastii piastowskiej w 1653 r. księstwo przeszło na własność rodziny Habsburgów. Stan ten trwał do momentu rozpadu monarchii austro-węgierskiej w 1918 r. Wówczas to między świeżo odrodzoną Polską i utworzonym nowym państwem – Czechosłowacją zaistniał konflikt o wspomniane terytorium, które 28 lipca 1920 r. decyzją Rady Ambasadorów wielkich mocarstw na konferencji w Paryżu zostało podzielone.

Rotunda – Wzgórze Zamkowe w Cieszynie

Zameczek Prezydenta RP w Wiśle

Widok z Wielkiej Czantorii

Kultura

Śląsk Cieszyński jest ziemią, na której różnorodność religijna (katolicy i protestanci), kulturowa, narodowościowa (Polacy, Czesi, Niemcy, Austriacy, Żydzi) jest bardzo silnie widoczna. Przez wieki jednak raz lepiej, raz gorzej udaje się wypracowywać zasady współżycia ze sobą ludzi różnych, ale mających w sercach tę samą miłość do małej ojczyzny. Życie kulturalne Śląska Cieszyńskiego nie tylko było i jest niezwykle bogate, lecz także różnorodne – kultura góralska w Beskidach to przeważnie tradycje ludowe, związane z kalendarzem liturgicznym i zmianami pór roku, z kolei kultura Cieszyna to dominacja tradycji mieszczańskich. Z miasta Cieszyna wywodzi się również tradycyjny cieszyński strój ludowy, który początkowo był strojem typowo miejskim, mieszczańskim, a dopiero później powędrował do okolicznych wsi i stał się popularny w całym regionie. Występuje tutaj także góralski strój pasterski, głównie w regionie Trójwsi Beskidzkiej, czy w dolinach Wisły i Brennej.

Kulinaria

Potrawy przyrządzane na Śląsku Cieszyńskim są różnorodne i pyszne, niezależnie od tego, czy pochodzą z pożywej i prostej kuchni podcieszzyńskich wsi, czy inspirowanej wiedeńskimi przepisami kuchni cieszyńskiej szlachty, czy też kuchni żydowskiej, specyficznej, bo przestrzegającej religijnych nakazów. Do klasyki kuchni cieszyńskiej należy sztrudel, czyli ciasto pochodzenia austriackiego, nadziewane różnymi owocami: jabłkami, śliwkami, wiśniami, a także masą migdałową, ryżem, ziemniakami lub grysikiem (kaszą manną). Raz w roku odbywa się konkurs pieczenia sztrudla. Z bardzo popularnych potraw mącznych warto wymienić różne kluski, zwane gałuszkami, a także knedle i wspaniałe bułeczki buchетки z ciasta drożdżowego. Na deser warto skosztować tradycyjnych zozworków, czyli ciasteczek imbirowych. Ważny rozdział stanowi także kuchnia góralska wykorzystująca głównie owcze sery i plody ziemi.

Sztrudel

Przejażdżka na skuterach w Wiśle

POWIAT CIESZYŃSKI

CIESZYN

www.cieszyn.pl, www.infotur.olza.pl

Rynek w Cieszynie

Legenda głosi, że Cieszyn został założony w 810 r. przez trzech synów polskiego króla Leszka III, którzy spotkali się po długiej rozłące w tym miejscu i tak się ucieszyli, że założyli miasto (stąd nazwa). Naprawdę jednak gród Cieszyn powstał w X w., a jego zadaniem była obrona południowej granicy Polski. Od XIII w. Cieszyn był stolicą samodzielnego księstwa cieszyńskiego, a potem Śląska Cieszyńskiego. Księstwo Cieszyńskie już od 1327 r. było lennem Korony Czeskiej. Po 1653 r. księstwo przypadło Habsburgom jako królowi Czech, a do końca I wojny światowej było częścią monarchii austro-węgierskiej, zwaną Śląskiem Austriackim – stąd jego odrębność od reszty Śląska, podkreślana do dnia dzisiejszego. Cechą charakterystyczną tej ziemi jest zróżnicowanie religijne już od czasów reformacji, a także zróżnicowanie narodowościowe (Niemcy, Czesi, Żydzi, Węgrzy). W 1920 r. doszło do podziału Śląska Cieszyńskiego – jedna część weszła w skład Czechosłowacji, druga Polski. Oba miasta: Cieszyn i Czeski Cieszyn, choć rozwijają się oddzielnie, pamiętają wspólną przeszłość, czego wyrazem jest „Święto Trzech Braci”, obchodzone po obu stronach granicznej rzeki Olzy oraz wiele innych wspólnych inicjatyw i projektów.

Spacer po przepięknym cieszyńskim Starym Mieście rozpoczynamy od **ryнку**, na którym znajduje się **fontanna z figurą św. Floriana**, chroniącego przed pożarami. Św. Florian miał w Cieszynie pełne ręce roboty, gdyż w przeszłości przez miasto przeszły trzy wielkie pożary (1552, 1720 i 1789 r.). Ta część rynku została założona pod koniec XV w., południową jego pierzeję stanowi **ratusz** pochodzący z tego samego czasu. Zarówno ratusz, jak i pozostała zabudowa przyrynkowa były wielokrotnie przebudowywane i modernizowane. Obecny budynek wzniesiony w 1800 r. w stylu klasycystycznym został odnowiony i rozbudowany w latach czterdziestych XIX w. według projektu sławnego architekta wiedeńskiego Józefa Kornhäusla. W 1906 r. urządzono reprezentacyjną salę posiedzeń rady miejskiej, ozdobioną herbowym fryzem. Otwarcia sali dokonał osobiście Cesarz Franciszek Józef I. Sala z oryginalnym wystrojem oraz wystawa „Historia ratusza” jest udostępniana do zwiedzania wyłącznie z przewodnikiem.

Fontanna z figurą św. Floriana

Przy rynku znajduje się budynek **dawnego hotelu „Pod Brunatnym Jeleniem”** (Rynek 20). Hotel o tej nazwie funkcjonował w tym miejscu już od połowy XVIII w., odwiedzali go znamienici goście, m.in. car rosyjski Aleksander, cesarz Józef II, książę Józef Poniatowski. Przy rynku mieści się również **poczta** oraz „Dom Narodowy”, niegdyś zwany „Domem Polskim”, w którym siedzibę miały polskie organizacje, obecnie siedziba **Cieszyńskiego Centrum Kultury**, który organizuje wiele imprez (Rynek 12, tel. 33 8510711, www.domnarodowy.pl). Przy ul. Regera znajduje się gmach wzniesiony w połowie XVIII w. jako pałac miejski hrabiów Larischów, w XIX w. rozbudowany o trzecie skrzydło ze stajnią na planie koła, który od 1931 r. jest siedzibą **Muzeum Śląska Cieszyńskiego**. Muzeum zostało założone w 1802 r. przez jezuitę ks. Jana L. Szersznika, najwybitniejszego przedstawiciela oświecenia na Śląsku Cieszyńskim. Muzeum posiada bardzo bogate zbiory podzielone na działy: archeologię, etnografię, historię i sztukę. Można podziwiać stałą ekspozycję „Na pograniczu dziejów i kultur” oraz wystawy czasowe.

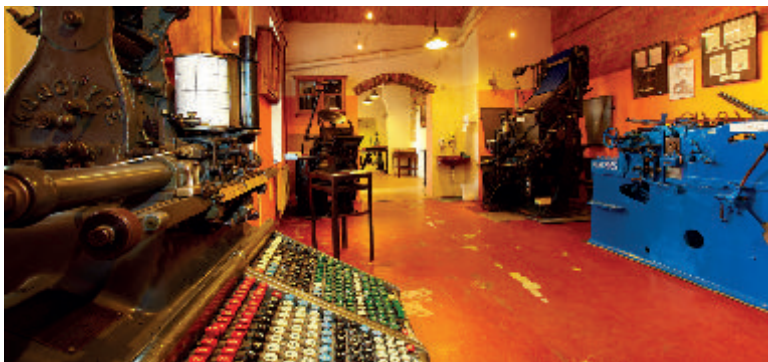
Hotel „Pod Brunatnym Jeleniem”

Obecny okazały gmach hotelu wzniesiono w 1912 r. Mieścił 67 pokoi z tzw. angielskimi łazienkami, centralnym ogrzewaniem, lodówkami, windą, elektrycznym oświetleniem oraz wentylacją, wszystko urządzone było według najnowocześniejszych standardów wiedeńskich; na parterze znajdowała się luksusowo wyposażona kawiarnia, salon dla dam, restauracja, sala koncertowa i balowa, zimowa kręgielnia i pokoje klubowe.

Muzeum Śląska Cieszyńskiego

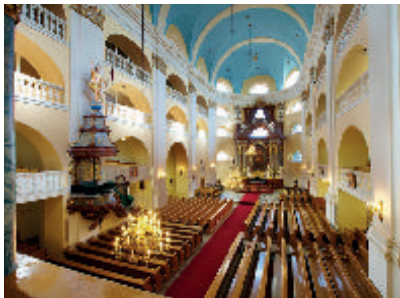

Muzeum Drukarstwa

We wspomnianej wcześniej pałacowej stajni mieści się kawiarnia, będąca ostatnim przystankiem na **Szlaku Kwitnącej Magnolii** (ul. Regera 6, www.muzeumcieszyn.pl, tel. 33 8512933). Do muzeum przylega **park Pokoju**, którego nazwa pochodzi od podpisanego w Cieszynie w 1779 r. traktatu pokojowego kończącego wojnę pomiędzy Austrią i Prusami.

Kolejnym punktem na mapie naszej wędrowki po Cieszynie jest **kościół pw. św. Marii Magdaleny** (pl. Dominikański 2), powstał w drugiej połowie XIII w. przy klasztorze dominikanów. Pierwotnie romański, później gotycki pw. Narodzin Najświętszej Marii Panny był nekropolią Piastów cieszyńskich. Z tamtych czasów pozostała tumba nagrobna księcia Przemysława I Noszaka z XIV w., pochodząca z pracowni wybitnego rzeźbiarza praskiego Parlera oraz gotyckie portale. W 1789 r. wiele domów w Cieszynie ucierpiało z powodu pożaru, również kościół trzeba było odbudować – co uczyniono, utrzymując świątynię już w stylu barokowym. Ks. bp Tadeusz Rakoczy ustanowił kościół **Sanktuarium Matki Boskiej Cieszyńskiej**, przy której XVIII-wiecznym obrazie odbywa się czuwanie 16 dnia każdego miesiąca od godz. 17.

Wnętrze Kościoła Jezusowego

Kościółem, którego nie można pominąć, jest największy w Europie Środkowo-Wschodniej **ewangelicko-anglikański Kościół Jezusowy** (pl. Kościelny 6). Wzniesiony w latach 1710-1722 w stylu późnobarokowym, mieści ok. 6000 osób (3500 miejsc siedzących). Barokowy ołtarz pochodzi z 1766 r. W kościele mieści się **Muzeum Protestantyzmu** z wystawą pt. „Z dziejów luteranizmu na Śląsku Cieszyńskim” i **Biblioteka i Archiwum B.R. Tschammera** – największy w Polsce luterancki zabytkowy księgozbiór i zasób archiwalny, 23 000 woluminów i 100 mb. akt (zwiedzanie po uzgodnieniu terminu 502495835 lub 33 8579669, www.biblioteka.cieszyn.org.pl). Na placu Kościelnym znajdują się również **zabytkowe gmachy**: byłej szkoły ewangelickiej (obecnie przedszkole), bursy dla młodzieży „Alumneum” (obecnie siedziba parafii), plebanii (mieszkania pastorów), gimnazjum (obecnie SP).

Idąc ulicą od rynku ku **Wzgórzu Zamkowemu**, przy ul. Głębokiej 15, z pewnością zauważymy zabytkową kamienicę, w której mieści się **Biblioteka Miejska** (www.biblioteka.cieszyn.pl). Jest to dawny Dom Niemiecki z XIX w. – wtedy siedziba niemieckich organizacji i stowarzyszeń, wzniesiony w stylu renesansu niderlandzkiego. Ciekawostką stanowi fakt, że w piwnicach tego gmachu znajdowała się siedziba cieszyńskiego oddziału stowarzy-

Wieża Piastowska

szenia „Szarafii”. Głównym celem „Szarafii” było przyjemne i pożyteczne spędzanie czasu w gronie zaufanych osób, a jej najważniejszymi hasłami były: sztuka, humor i przyjaźń. Kamienice podcieniowe przy ul. Głębokiej 17-32 są pozostałością dawnej charakterystycznej zabudowy miasta. **Muzeum Drukarstwa** 🍷 ma swoją siedzibę przy ul. Głębokiej 50, (zwiedzanie po uzgodnieniu terminu, tel. 33 8511630, www.muzeumdrukarstwa.pl).

Ulicą Głęboką dochodzimy do najstarszego miejsca w Cieszynie – na Wzgórzu Zamkowe, które było zasiedlone już ok. V w. p.n.e. Na przełomie IX i X w. wybudowano ziemno-drewniany gród – siedzibę kasztelana, a później księcia. W XIV w. wzniesiono gotycki zamek z basztami, wieżą i mostem zwodzonym, który jednak nie wytrzymał próby czasu. Został zniszczony w czasie wojny trzydziestoletniej (1618-1648). Po wygaśnięciu linii Piastów cieszyńskich w 1653 r. w Księstwie nastąpiły rządy Habsburgów. W 1840 r. Wzgórze Zamkowe zostało przebudowane w stylu klasycystycznym. **Pałac Myśliwski Habsburgów** powstał na fundamentach dawnego zamku dolnego.

Z minionych czasów pozostała **Wieża Piastowska** i **rotunda romańska św. Mikołaja** z XI w. – najstarszy i najcenniejszy zabytek, którym może poszczycić się Ziemia Cieszyńska. Obecnie w rotundzie odbywają się koncerty muzyki kameralnej, a raz w roku, w uroczystość św. Mikołaja, czyli 6 grudnia, jest odprawiane tam nabożeństwo roratnie. We wspomnianym pałacu od 1947 r. mieści się Szkoła Muzyczna (jej uczniem był m.in. Stanisław Hadyna, założyciel Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”) oraz instytucja kultury **Zamek Cieszyn** (ul. Zamkowa 3 a, b, c, www.zamekcieszyn.pl, tel. 33 8510821). Na Wzgórzu Zamkowym zrekonstruowano częściowo **Wieżę Ostatecznej Obrony**, inaczej zwaną Starą Wieżą. Z kolei dwudziestodzieciometrowa Wieża Piastowska to pozostałość dawnego zamku gotyckiego. Na narożach zwieńczenia wieży znajdują się 4 kamienne tarcze z wizerunkami orła piastowskiego. Sama zaś wieża stanowi wspaniały punkt widokowy na Cieszyn i Beskidy.

Przy północnym skrzydle pałacu Myśliwskiego znaleźć można schody i windę, prowadzącą na ul. Dojazdową, skąd widać już **Dawny Arcyksiążęcy Browar Zamkowy** (ul. Dojazdowa 2, tel. 33 8516400). Pierwszy browar zamkowy został wystawiony przez zarząd habsburskiej Komory Cieszyńskiej w 1659 r. w pobliżu Wieży Piastowskiej. W roku 1846 browar został przeniesiony na nowe miejsce. Tradycje kontynuuje dziś Bracki Browar Zamkowy, skąd pochodzi wytwarzane metodami naturalnymi piwo Brackie.

Przechodząc tylko nieco dalej dojdziemy do **Muzeum 4. Pułku Strzelców Podhalańskich** (ul. Frysztacka 2), gdzie można zobaczyć wyposażenie wojskowe z okresu II wojny światowej – broń, mundury, pojazdy i wiele innych (zwiedzanie po uzgodnieniu terminu, tel. 604 833 667, www.militariacieszyn.pl).

W Cieszynie znajduje się kilka zabytkowych księgozbiorów. Miłośnicy książek na pewno będą zachwyceni możliwością odwiedzenia **Książnicy Cieszyńskiej** (ul. Mennicza 46, www.kc-cieszyn.pl, tel. 33 8513841), biblioteki naukowej, w której znajduje się najcenniejszy na Śląsku zbiór rękopisów, starodruków i inkunabułów i stała wystawa zbiorów ks. Szersznika (XV-XIX w.). Wśród wielu cennych książek zobaczyć można m.in. rękopisy wschodnie pisane w różnych językach pismem arabskim. Książnica organizuje wystawy i wernisaże, udostępnia również część zbiorów w Internecie.

Naprzeciwko Książnicy wznosi się zabytkowy gmach **Teatru im. Adama Mickiewicza** (pl. Teatralny 1). Budynek pochodzący z 1910 r., utrzymany w stylu

„U nas nie znajdziesz nieboszczyków pod ścianą”

To motto Muzeum Drukarstwa, w którym każdy eksponat jest sprawny. Zobaczyć można m.in.: typograficzną drukarnię z mnóstwem różnych czcionek, matryc, są prasy dociskowe i urządzenia wykorzystywane przez introligatorów.

Zamek Cieszyn - budynek Oranżerii

Księgozbiór Szersznika w Książnicy Cieszyńskiej

eklektycznym z siedmioosiową fasadą główną, łamanym dachem z lukarnami i wieżyczką wart jest zobaczenia również wewnątrz, gdyż poszczycić się może przepiękną dekoracją portalu scenicznego, balkonów i foyer. Jako jeden z niewielu teatrów w Polsce cieszyński teatr posiada scenę obrotową (tel. 33 8581652, www.teatr.cieszyn.pl).

Wspomniana już legenda o powstaniu miasta ma swoją pamiątkę w postaci **Studni Trzech Braci** (ul. Trzech Braci). W XV w. studnia stanowiła własność dominikanów, aż do XIX w. czerpano z niej wodę na potrzeby pobliskiego browaru mieszczańskiego. W 1868 r. postawiono żeliwną altankę, w której wnętrzu umocowano tablice z napisami w językach polskim, łacińskim i niemieckim, informujące o spotkaniu trzech braci, jednak w 1951 r. niemiecki napis zastąpiono poświęceniem medalu Jana Raszki z 1910 r., wybitym z okazji obchodów 1100-lecia miasta.

Absolutnie unikatowym miejscem, które po renowacji będzie perłą Cieszyna, jest tzw. **„Cieszyńska Wenecja”**, czyli tereny nad Młynówką przy ul. Przykopa. Od średniowiecza istniał w tym miejscu sztuczny kanał, którego woda napędzała koła młynów oraz zaopatrywała warsztaty tkaczy, garbarzy, sukieników i kowali. Obecnie stojące tam domy z przeruconymi nad Młynówką mostkami i werandami tuż nad wodą przypominają Wenecję. Stary XVI-wieczny młyn jest dodatkową atrakcją.

W cieszyńskich **rezerwach przyrody** – w Lasku Miejskim nad Olzą i Lasku Miejskim nad Puńcówką wczesną wiosną kwitnie chroniona roślina o bładozielonych płatkach

– cieszynianka wiosenna (*hacquetia epipactis*), której przybycie na Śląsk Cieszyński opisuje romantyczna legenda o miłości tutejszej dziewczyny do śmiertelnie ранego szwedzkiego żołnierza okupującego cieszyński zamek podczas wojny trzydziestoletniej. Rozsypana na grobie żołnierza rodzinna ziemia przyniesiona przez niego w woreczku podobno zawierała na-

Teatr im. Adama Mickiewicza

Studnia Trzech Braci

Cieszyńska Wenecja

siona cieszyńianki i tak roślinka ta zadomowiła się w Cieszynie, stając się też symbolem umiłowania ziemi ojczystej.

Rezerwat łączy **Park pod Wałką** – rozległy kompleks rekreacyjno-parkowy z licznymi drzewami – pomnikami przyrody, placami zabaw, ścieżką zdrowia, basenem kąpielowym, kortami tenisowymi, campingiem, zalewem kajakowym i miejscem piknikowym. Jest on połączony nowym, pieszo-rowerowym mostem sportowym z parkiem Sikory po czeskiej stronie. Cieszyn można zwiedzać na wiele sposobów, opracowano tematyczne trasy spacerowe, do których przewodniki można pobrać ze strony www.cieszyn.pl lub otrzymać w Cieszyńskim Centrum Informacji (Rynek 1, tel. 33 47942489).

Ulica Głęboka

Na przełomie kwietnia i maja kwitną w Cieszynie najpiękniejsze magnolie, konieczne trzeba przejść się na stosunkowo krótki **spacer szlakiem magnolii**. Pierwsze magnolie do Cieszyna zostały sprowadzone ok. 1800 r. przez ks. Szersznika. Ponieważ magnolia kojarzyła się z prestiżem i wysokim statusem majątkowym (np. w Chinach magnolie mogły rosnąć tylko w ogrodach cesarskich i przy świątyniach), bogaci mieszczenie chętnie widzieli je w swych ogrodach. Szlak rozpoczyna się przy placu Kościelnym 8, a smakowity finał zapewnią Cafe Muzeum przy ul. Regera 6, gdzie można skosztować pysznych magnoliowych deserów (www.najpiekniejszemagnolie.pl).

Warto podążyć szlakiem transgranicznym, obejmującym polskie i czeskie tereny Śląska Cieszyńskiego, nazwanym **Szlakiem Tradycyjnego Rzemiosła** (www.tradycyjniepiekne.pl). W Cieszynie na Szlaku Tradycyjnego Rzemiosła znajdziemy trzy pracownie: jubilera Wiktora Pieczonki (www.pieczonkazlotnik.com, ul. Wyższa Brama 16, tel. 33 8523013,), który wyrabia odlewane i filigranowe elementy do stroju cieszyńskiego; Jerzego Wałgi (Stary Targ 2, tel. 33 8521502, 603217533), który zajmuje się renowacją i naprawą broni palnej i białej, a także wykonuje strzelby cieszyńskie. Ich tradycja sięga XVI w., każda z nich była przepięknie zdobiona – scenami myśliwskimi czy mitologicznymi. Przy warsztacie powstała **Izba Cieszyńskich Mistrzów**, gdzie promuje się cieszyński filigran, haft, koronkę, grawerstwo, introligatorstwo, zduństwo, szlifierstwo kryształów i stojące za nimi konkretne postacie rzemieślników. Rzeźbiarz Bronisław Mazur (ul. P. Stalmacha 20, tel. 33 8511322, przed wizytą warto zadzwonić i potwierdzić termin), zajmuje się rzeźbą satyryczną, często nawiązującą do tradycji Śląska Cieszyńskiego.

Strzelba Cieszyńska

Tematyczne szlaki spacerowe

Spacer „**Śladami cieszyńskich Żydów**” doprowadzi do wszystkich miejsc związanych z ludnością żydowską zamieszkującą przed II wojną światową Cieszyn i Czeski Cieszyn, m.in. na jeden z najstarszych cmentarzy żydowskich na ziemiach polskich. „**Szlak książąt cieszyńskich – Piastów**” opowie o 363-letnim panowaniu tej dynastii w Cieszynie. „**Szlak książąt cieszyńskich – Habsburgów**” pokaże liczne w Cieszynie i Czeskim Cieszynie zabytki związane z dynastią habsburską. Podążając „**Via Sacra**”, można zobaczyć zabytkowe kościoły i klasztory, których historia nierzadko sięga średniowiecza. Idąc „**Szlakiem pamiątek ewangelików cieszyńskich**”, zobaczymy, jaki wpływ na życie miasta po obu stronach Olzy miała religia. „**Szlak cieszyńskiej moderny**” ukazuje nowsze oblicze obu miast. Doskonałą formą relaksu na łonie natury będzie skorzystanie ze szlaku „**Via Natura**”, który prowadzi przez malownicze, zielone zakątki Cieszyna.

Imprezy cykliczne

Do najważniejszych imprez cyklicznych należą m.in.: Przegląd Filmowy „Kino na granicy”, Festiwal Teatralny „Bez granic”, Industriada – Święto Szlaku Zabytków Techniki, „Święto Trzech Braci” – Dni Cieszyna i Czeskiego Cieszyna, Europejski Festiwal Szkół Artystycznych i Twórczości „Kręgi Sztuki”, Przegląd Filmowy „Wakacyjne Kadry”, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Wokalnej „Viva il Canto”, Festiwal „Skarby z Cieszyńskiej Trójkąty”, Dni Kultury Żydowskiej, GottaGo Festival!, Międzynarodowa Dekada Muzyki Organowej, Chóralnej i Kameralnej i Cieszyński Festiwal Jazzowy.

Festiwal Filmowy Kino na Granicy

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (Cieszyńskie Centrum Informacji), ul. Rynek 1, tel. 33 4794249, 33 4794248, cieszyn@slaskie.travel

Punkt Informacji Turystycznej ul. Zamkowa 3 a,b,c, tel. 33 8510821 (wew. 14), zamekcieszyn@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Cieszyński ***, ul. Srebrna 7, tel. 33 8518522, www.cieszynski-hotel.pl

Hotel „Wyższa Brama” ****, ul. Wyższa Brama 19, tel. 33 8512299, www.wyzszabrama.pl

Hotel „Gambit” **, ul. Bucewicza 18, tel. 33 8520651, www.hotelgambit.com.pl

Hotel „Liburnia” ***, ul. Liburnia 10, tel. 722 170 700, www.liburniahotel.pl

Hotel „Mercure Cieszyn” ***, ul. Motelowa 21, tel. 33 851 69 00, www.accorhotels.com

Hotel500 **, ul. Graniczna 46, tel. 33 8578277, www.cieszyn.hotel500.com.pl

Kasztanowy Dwór, ul. Sikorskiego 1, tel. 608 058 000, www.kasztanowydwor.com.pl

Willa „Pod Aniołem”, ul. Bielska 106, tel. 785 309 888, www.willapodaniolem.dobrynocleg.pl

Zajazd „Academicus”, ul. Paderewskiego 6, tel. 33 8546464

Gościniec Sportowy, al. Łyska 21, tel. 33 8525348, www.mosir-hotel.pl

Pokoje Gościnne „Pod Wieżą”, ul. Zamkowa 3b, tel. 504565335, www.pokoje.zamekcieszyn.pl

Camping „Olza”, al. Łyska 16, tel. 33 4459010, www.campingolza.pl

Camping, pole namiotowe, ul. Jasna 5, tel. 33 8520191, www.iotstyl.republika.pl

Dworek Cieszyński, ul. Przykopa 14, tel. 33 8581178, www.dworekcieszynski.pl

ODiDK „Fundacja”, ul. Moniuszki 4, tel. 33 8520443, www.fundacja-hotele.com.pl/cieszyn

3Bros Hotel, ul. Mennicza 14, tel. 539064539, www.3broshostel.com

GASTRONOMIA

Restauracja „Korbasowy Dwór” , ul. Hażłaska 135, tel. 33 8577273, www.korbasowydwor.pl

Restauracja „Mexicana”, ul. Srebrna 3, tel. 33 8520816, www.mexicana.cieszyn.pl

Restauracja „Cieszyn”, ul. Głęboka 17, tel. 33 8514203, www.jama.cieszyn.pl

Pizzeria Restauracja „Liburnia”, ul. Liburnia 10, tel. 33 8522992, www.liburnia restauracja.pl

Cafe Muzeum, ul. Regeera 6, tel. 33 8514548, www.mak.cieszyn.pl

Cieszyński Browar Mieszczkański, ul. ks. Świeżego 6, tel. 33 8583584, www.mieszczanski.com

„Dworek Cieszyński”, ul. Przykopa 14, tel. 33 8581178, www.dworekcieszynski.pl

INNE ATRAKCJE

Sztuczne lodowisko (X-IV), Hala Widowiskowo-Sportowa, ul. Sportowa 1, tel. 33 8510007

Wyciąg narciarski Cieślarówka, ul. Rajska, tel. 601578879 (w zimie)

Przystań kajakowa, al. Łyska 13, tel. 33 44 9010

Kompleks boisk piłkarskich „Pod Wałką” z pełnym zapleczem, ul. Bolko Kantora 10

Korty tenisowe, al. Łyska 25, tel. 604714939

Basen kryty UŚ, ul. Paderewskiego 9, tel. 33 8546174, www.iotstyl.republika.pl

Kąpielisko Miejskie, al. Łyska 23, tel. 33 8522346 (basen, zjeżdżalnia, brodziki i plac zabaw dla dzieci, bufet; czynne w sezonie letnim)

„Strefa Wolności” – ścianka wspinaczkowa, sala do zajęć sportowych, siłownia aerobowa, sala zabaw dla dzieci, kawiarnia, ul. Stawowa 6, tel. 666 862 017, strefawolnosc.eu, kreciolek.com.pl

Kino „Piast”, ul. Ratuszowa 1, tel. 33 8520426, www.kinocieszyn.prv.pl

ZEBRZYDOWICE

www.zebrzydowice.pl, www.infotur.olza.pl

Zamek w Zebrzydowicach

W Zebrzydowicach na przełomie XV i XVI w. wzniesiono **dwór obronny** nad rzeką Piotrówką, otoczony stawem i bagnistą łąką. Po licznych przebudowach dwór utracił swoje obronne cechy, trudno też odtworzyć jego pierwotny kształt. W pałacu swoją siedzibę ma obecnie Gminny Ośrodek Kultury (ul. ks. Janusza 21, www.gok.zebrzydowice.pl, tel. 32 4693334).

Przy tej samej ulicy znajduje się jedna z najstarszych parafii w Księstwie Cieszyńskim, a mianowicie **kościół pw. Wniebowzięcia NMP** (ul. ks. Janusza 13). Ulica nazwana została od imienia proboszcza tutejszej parafii, ks. Antoniego Janusza, autora pierwszego kancjonału w języku polskim. Świątynia jest zachowana w stylu barokowym, orientowana, w kaplicy znajduje się chrzcielnica z barokową rzeźbą św. Jana Chrzciciela, a okna prezbiterium są zdobione witrażami według projektu prof. Adama Bunscha z Krakowa. Warto przyrzeć się płytom nagrobnym umieszczonym w kościele, wiele z nich jest zabytkowych, a zwłaszcza jedyny przykład rzeźby renesansowej rycerza z 1572 r. na płycie nagrobnej Jerzego Liszki w lewej ścianie prezbiterium. Na przykościelnym **cmentarzu** jest grób poległych w wojnie polsko-czeskiej 1919 r.

Dla aktywnych

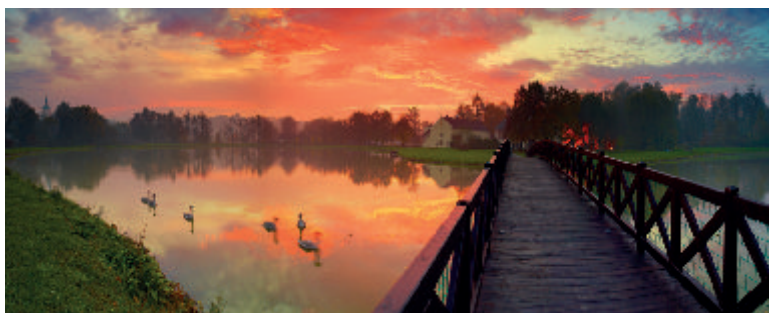
W Zebrzydowicach znajduje się również staw Młyńszczok, który po niedawnym zagospodarowaniu stanowi nowoczesny Ośrodek Sportów Wodnych, gdzie można skorzystać z rowerów wodnych, kajaków i kuli wodnej, popływać żaglówką i wykąpać się w basenie pływającym.

Kościół Wniebowzięcia NMP

KACZYCE

Zabytkiem sakralnym położonym na Szlaku Architektury Drewnianej jest **kościół Podwyższenia Krzyża Świętego** ☩ w Kaczycach (ul. Harcerska 28), wybudowany w 1620 r. w Ruptawie. Przeniesiono go do Kaczyc w latach 1971-1972. Świątynia o konstrukcji zrębowej ma wieżę z cebulastym hełmem z latarnią, a wewnątrz XVIII-wieczny, barokowy ołtarz główny.

Sztuczny staw w Kończycach Małych, w tle zamek

KOŃCZYCE MAŁE

W Kończycach Małych znajduje się **zamek** (tel. 32 4758091, www.zamek.konczyce.pl, ul. Staropolska 5) z przełomu XV i XVI w. Współcześnie zamek jest utrzymany w stylu renesansowym, po licznych przebudowach. Zachowały się dwa skrzydła z czworoboku, podcień arkadowy od strony dziedzińca. W zamku mieści się **Izba Regionalna Wsi Cieszyńskiej** (Społeczne Muzeum Regionalne, ul. Staropolska 5, tel. 32 4693024, www.izbaregionalna.konczyce.pl) oraz restauracja „Gościniec Zamkowy”. Do atrakcji przyrodniczych w Kończycach, które w dodatku można objechać rowerem w ramach szlaku Zamków nad Piotrówką, zalicza się też przełom rzeki Piotrówki. Zabytek architektury sakralnej stanowi **kościół pw. Narodzenia NMP** (ul. Myśliwska 2) z drugiej połowy XVIII w. Do świątyni tej wierni pielgrzymują, aby powierzyć swoje sprawy Matce Boskiej Kończyckiej, której łaskami słynący obraz pochodzi z XV w. i jest umieszczony w głównym ołtarzu.

Kościół Narodzenia NMP w Kończycach Małych

Izba Regionalna Wsi Cieszyńskiej

Imprezy cykliczne

Do imprez organizowanych w gminie Zebrzydowice, których niemożna przegapić, należą z pewnością: Regionalny Konkurs Wypieków na Zapusty i Wielkanoc „Dorty, kołocze, krepliki i insze placki”, Międzynarodowy Przegląd Zespołów Regionalnych „Złoty Kłós” oraz Wianki.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (Gminne Centrum Informacji), ul. ks. Janusza 21, tel. 32 4693425, zebrzydowice@slaskie.travel

NOCLEGI

Gościniec „Zamkowy”, ul. Staropolska 5, Kończyce Małe, tel. 32 4758091, www.zamek.konczyce.pl

Hotel „Pass”, ul. Kochanowskiego 39, Zebrzydowice, tel. 32 4693524, www.passhotel.zebrzydowice.eu

GASTRONOMIA

Gościniec „Zamkowy”, ul. Staropolska 5, Kończyce Małe, tel. 32 4758091, www.zamek.konczyce.pl

Restauracja „Hotelowa”, ul. Kochanowskiego 39, Zebrzydowice, tel. 32 4693524, www.passhotel.zebrzydowice.eu

INNE ATRAKCJE

Basen kryty przy Zespole Szkół w Zebrzydowicach, ul. Kochanowskiego 55, tel. 33 4693481

GMINA HAŻLACH

www.hazlach.pl
www.infotur.olza.pl

Do gminy Hażlach należy miejscowość **KOŃCZYCE WIELKIE**, gdzie warto zobaczyć XVIII-wieczny **kościół pw. św. Michała Archanioła** (ul. Kościelna 20). Wewnątrz nie można nie zauważyć przepięknej rokokowej chrzcielnicy, ozdobionej sceną chrztu Chrystusa w Jordanie.

W Kończycach zachował się również **pałac** z założeniem parkowym, w którym można podziwiać m.in. stare dęby, liczące sobie 750 i 450 lat. Pałac wzniesiony został w XVII/XVIII w. przez marszałka Księstwa Cieszyńskiego Jerzego Fryderyka Wilczka, po XIX-wiecznych przebudowach jest obecnie utrzymany w stylu eklektycznym. Jeden z kolejnych właścicieli Kończyc Wielkich, Józef Harassowski, w 1767 r. zbudował obok pałacu murowaną **kaplicę**. Wewnątrz jednonawowej świątyni znajduje się rokokowa ambona z XVIII w., ozdobiona sceną biblijną przedstawiającą Jonasza w paszczy wieloryba. Harassowski sprzedał rezydencję rodzinie Larischów, wtedy również założono park krajobrazowy. Obecnie pałac znajduje się w rękach prywatnych.

Kościół św. Michała Archanioła

Jeden z największych

Kościół św. Michała Archanioła należy do największych kościołów drewnianych na Pogórzu Śląskim.

Zabytkowy Pałac w Kończycach Wielkich

Mała miejscowość **ZAMARSKI**, oddalona od Cieszyna 5 km w kierunku północno-wschodnim, szczyci się pięknym **kościółem pw. św. Rocha** (ul. Cieszyńska 1), jednym z najlepiej zachowanych obiektów sakralnych w regionie. Świątynię o konstrukcji zrębowej, z czworoboczną wieżą z 1585 r., przykrytą hełmem namiotowym i sobotami warto zobaczyć również wewnątrz z uwagi na rokokowe tabernakulum z drugiej połowy XVIII w., rokokową ambonę z rzeźbą Mojżesza również z XVIII w., a także kryształowy XIX-wieczny żyrandol, XVIII-wieczny kielich i barokowe lichtarze. W ołtarzu głównym znajduje się obraz Serca Pana Jezusa, pochodzący z XIX w.

Imprezy cykliczne

Gmina Hażlach i Gminny Ośrodek Kultury w Hażlachu są współorganizatorami organizowanej od 2005 r. imprezy cyklicznej „Piknik Historyczno-Wojskowy”, która jest kontynuowana od 2011 r. pod nazwą „Spotkanie z militariami”.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (Gminne Centrum Informacji), ul. Główna 57, tel. 33 8522363, hazlach@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel przy Stacji Paliw „Babilon”, ul. ks. Olszaka 94, Kończyce Wielkie, tel. 33 8569269
Folwark „Karlowiec”, ul. Zamkowa 10, Kończyce Wielkie, tel. 33 8510165,
www.folwark-karlowiec.pl

INNE ATRAKCJE

Gminny Ośrodek Kultury w Hażlachu, ul. Główna 37, tel. 33 8569768, www.gokhazlach.pl

GMINA GOLESZÓW

www.goleszow.pl, www.infotur.olza.pl

Miasteczko Pszczele Jana Gajdacza w Dziegielowie

Zwiedzając Gminę Goleszów warto odwiedzić **CISOWNICĘ**, gdzie na zboczu Goruszki, niedaleko zabytkowego cmentarza, znajduje się **Izba Regionalna „U Brzezinów”** (Cisownica 116, tel. 33 8528814, czynne codziennie po uprzednim kontakcie telefonicznym), w której zgromadzono wystroj, sprzęty i wyposażenie domu w dawnym wiejskim stylu. Izba Regionalna znajduje się na Szlaku Tradycyjnego Rzemiosła. Miłośnikom przyrody polecamy odwiedzenie **rezerwatu leśnego „Zadni Gaj”**, utworzonego w 1957 r. Na stokach wzgórza Zagaj w buczynie karpackiej rosną wspaniałe okazy cisa pospolitego, objętego ochroną. W Goleszowie Równi, w Domu Ludowym znajduje się **Izba Spadochroniarzy Polskich**, gdzie można zobaczyć pamiątki i modele samolotów (po uprzednim kontakcie telefonicznym – więcej informacji udziela Punkt Informacji Turystycznej w Goleszowie).

Z kolei w odległym o kilka kilometrów **DZIEGIELOWIE** warto zwiedzić **Miasteczko Pszczele Jana Gajdacza** na Mołczynie (ul. Pasieczna 12, tel. 33 5829395, wjazd od Lesznej Górnej). Jan Gajdacz z zawodu jest cieślą i kołodziejem, ale od 1957 r. zajmuje się pszczelarstwem.

Przy jedynym skrzyżowaniu we wsi Dziegielów stoi **zamek** (www.zamek-dziegielow.pl, ul. Zamkowa 38, tel. 33 8231996) zbudowany pod koniec XV w., wielokrotnie przebudowywany, odbudowany na nowo po pożarze w XIX w., obecnie w niewielkim stopniu przypomina swym kształtem pierwotne założenie zamkowe. Stanowi własność prywatną i wstęp jest ograniczony, ale przy okazji warto przynajmniej zerknąć na ślady przeszłości.

W centrum **GOLESZOWA** zobaczymy punkt prezentacji stroju cieszyńskiego w Gminnym Ośrodku Kultury, stanowiący początek **Okrężnej Trasy Rowkowej „Śladami Stroju Cieszyńskiego”**. Warto podkreślić, że w podziemiach goleszowskiego Gminnego Ośrodka Kultury znajduje się również **Izba Pamięci Oświęcimskiej**, upamiętniająca fakt istnienia w Goleszowie podczas II wojny światowej filii KL Auschwitz-Birkenau (zwiedzanie izby możliwe jest po uprzednim uzgodnieniu telefonicznym – tel. 33 4790521).

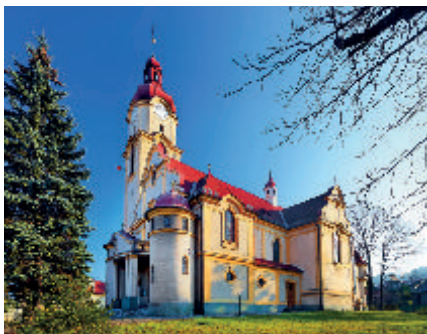
Miasteczko pszczoł

Jan Gajdacz początkowo zorganizował pasiekę przy swoim domu, ale po kilku latach zamienił nieczynny kamieniołom położony na granicy Lesznej Górnej i Dziegielowa w uroczysko pszczele miasteczko z ulami w kształcie domków inspirowanych architekturą beskidzką. To niezwykle miejsce odwiedzają goście nie tylko z Polski, ale też z Czech i Słowacji.

Izba Regionalna „U Brzezinów” w Cisownicy

W Goleszowie warto również zobaczyć **kościół ewangelicko-augsburski** (ul. Spółdzielcza 9), powstały w 1785 r. oraz rzymskokatolicki **kościół św. Michała Archanioła** (ul. Wolności 8), zbudowany w stylu neobarokowym w latach 1913-1921. Obok znajduje się plebania z końca XIX w. Amatorzy wędkowania z pewnością trafią nad **zbiornik wodny Ton**, powstały w wyniku ściekania wód do kamieniołomu, a użytkowany obecnie przez Towarzystwo Wędkarskie o tej samej nazwie. Miejscowość może poszczycić się również kompleksem igielitowych **skoczni narciarskich** Ludowego Klubu Sportowego „Olimpia” Goleszów o punktach konstrukcyjnych K-30 i K-17. Warto wybrać się także na wycieczkę na widokową górę Chełm w Godziszowie o wysokości 464 m. n.p.m.

Kościół św. Michała Archanioła

Z kolei w niedalekim **KISIELOWIE**, w starej drewnianej góralskiej chałupie zorganizowano **skansen „Na Podlesiu”** (ul. Widokowa 30, tel 33 8585420), prowadzony przez państwa Bojzdów. Oprócz sprzętów codziennego użytku właściciele oferują zwiedzającym obejrzenie starego wiatraką, żurawia i drewnianych rzeźb.

W **LESZNEJ GÓRNEJ** warto zobaczyć późnobarokowy **kościół pw. św. Marcina** (Leszna Góra 14), pochodzący z XVIII w., z zachowanymi elementami XVIII-wiecznego wyposażenia. W użytku ekologicznym góry Tuł w Lesznej Górnej znajduje się stanowisko storczyków, a także pojedyncze okazy klonów polnych. Na stokach Tułu utworzono **rezerwat cisa „Zadni Gaj”**.

Powozownia Andrzeja Lacela w Puńcu

PUŃCÓW, z którego wypływa rzeka Puńcówka, płynąca również przez Cieszyn, słynie przede wszystkim z **powozowni Andrzeja Lacela**, w której można zobaczyć kolekcję różnych pojazdów konnych z przełomu XIX i XX w. Warto również wstąpić do **kościół św. Jerzego** (ul. Sportowa 1). Kościół murowany ufundowany przez księcia cieszyńskiego Kazimierza IV, wybudowano w 1518 r. na miejscu starego kościoła drewnianego. Najstarszą częścią świątyni jest prezbiterium. W bocznej ścianie wykuto kamienne sakramentarium z żelazną kratą do przechowywania Najświętszego Sakramentu. Z dawnego drewnianego kościoła zachował się ołtarz pasyjny z 1450 r., obecnie jednak znajduje się on w Muzeum w Cieszynie. Warto zwrócić uwagę na XVII-wieczny obraz św. Jerzego, malowany na płótnie.

Imprezy cykliczne

Największym wydarzeniem w gminie są Dni Gminy Goleiszów (VIII), oprócz tego nie można przegapić Międzynarodowego Konkursu Skoków Narciarskich Dzieci i Młodzieży – Memoriału im. Leopolda Tajnera. Kalendarz imprez jest aktualizowany na stronie www.goleszow.pl.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (Gminne Centrum Informacji), ul. Cieszyńska 29, tel. 33 4799928, goleszow@slaskie.travel

NOCLEGI

- Agroturystyka „Gojniczkwie”**, Cisownica 30, Goleiszów, tel. 603 093 684
Agroturystyka „Na Kamieńcu”, ul. Astrów 40, Goleiszów, tel. 33 8528524
Agroturystyka „Janusz i Justyna Gajdzica”, Cisownica 169, Goleiszów, tel. 33 8527504, www.agroturystyka-cisownica.pl
Schronisko „Pod Tułem”, Cisownica 140, Cisownica, tel. 33 8527947, www.podtułem.pl
Agroturystyka „Pod Grabówką”, ul. Nowalijek 12, Goleiszów, tel. 33 8527753
Agroturystyka „Rena”, ul. Główna 40, Goleiszów, tel. 33 8527466, www.kisielow.pl

GASTRONOMIA

- Restauracja „Corient”**, ul. Cieszyńska 25, Goleiszów, tel. 33 4790055
Restauracja „Pod Tułem”, Cisownica 140, Cisownica, tel. 33 8527947, www.podtułem.pl
Restauracja „Marlin”, ul. Cieszyńska 79, Goleiszów, tel. 33 8527116
Zajazd „Cis”, Cisownica 442, Cisownica, tel. 33 8527428
Gospoda „U Zająca”, Cisownica 23, Cisownica, tel. 33 8528656
Zajazd „Heweliusz”, ul. Astrów 1, Goleiszów, tel. 33 8528828

INNE ATRAKCJE

- Gminna Biblioteka Publiczna**, ul. Cieszyńska 25, Goleiszów, tel. 33 4790522
Gminny Ośrodek Kultury, ul. Cieszyńska 25, Goleiszów, tel. 33 4790521
Izba Pamięci Oświęcimskiej w Gminnym Ośrodku Kultury, ul. Cieszyńska 25, Goleiszów, tel. 33 4790521

GMINA DĘBOWIEC

www.dębowiec.cieszyn.pl
www.infotur.olza.pl

Podczas wakacyjnych podróży warto zająć również do gminy Dębowiec, głównie z uwagi na piękne krajobrazy, bujną zielenią, a także liczne stawy. W **stawach dębowieckich**, takich jak: Górniok, Zamkowy czy Morskie Oko znajdują się ostoje i lęgowiska różnych gatunków ptactwa wodnego. W Dębowcu na uwagę zasługuje **kościół św. Małgorzaty** (ul. Cieszyńska 27), a także **zakład warzelniczy**, który od wielu dziesiątków lat produkuje sól jodowo-bromową. W pobliżu Urzędu Gminy postawiono **fontannę** w kształcie grzybka, z której spływa solanka i parując wzbogaca powietrze w jod, który jest tak potrzebny naszemu organizmowi. Warto również odwiedzić **Kopalnię i Warzelnię Solanek dr Zabłocka** (ul. Szkołna 32, tel. 32 2508666, www.zablocka.pl), w której można zobaczyć urządzenia służące do wydobycia solanki i nabyć różne rodzaje solanki i soli, którymi leczy się m.in.: zwyrodnienia stawów i kręgosłupa, zapalenie reumatyczne mięśni i rwę kulszową. W Dębowcu zachowały się też pozostałości **zabudowań folwarcznych**, a przede wszystkim spichlerz przylegający do obory, zbudowany na przełomie XVIII i XIX w.

Solanka z Dębowca

Solanka z Dębowca jest biologicznie czysta, a w jej 1 litrze jest 20 razy więcej jodu niż w Bałtyku.

Dwór Dębowiec

Fontanna solankowa

Jedną z najstarszych budowli na terenie gminy jest **kościół św. Jakuba Apostoła** w **SIMORADZU** (plac św. Jakuba 4) – jego zręby pochodzą z XV w. Z zewnątrz kościół zachował detale gotyckie, a wewnątrz wystroj utrzymano w barokowym i klasycystycznym stylu, z epitafiami pochodzącymi z XVII w. i XVIII-wiecznymi ołtarzami. W Simoradzu można zobaczyć **dawną gorzelnię** i budynek mieszkalny należący do zabudowań folwarcznych, natomiast drewniany XVII-wieczny spichlerz przeniesiono do Parku Etnograficznego w Chorzowie.

Galeria Rzeźb i Obrazów Andrzeja Klimowskiego

W pobliskiej miejscowości **ŁĄCZKA** znajduje się **Galeria Rzeźb i Obrazów Andrzeja Klimowskiego** (Łączka, ul. Widokowa 7, tel. 33 8588274, otwarte codziennie, wskazany kontakt telefoniczny, www.andrzejklimowski.pl). W wiosce **OGRODZONA** jest usytuowany **kościół pw. św. Mateusza** (Ogrodzona 33), zbudowany w 1855 r., utrzymany w stylu późnoklasycystycznym. Kościół ten posiada charakterystyczną rozetę, warto też zwrócić uwagę na obraz przedstawiający Matkę Boską Różańcową z widokiem kościoła, znajdujący się w bocznym ołtarzu.

Kościół św. Mateusza w Ogrodzonej

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Dębowcu), Łączka, ul. Widokowa 10, tel. 33 8588351, debowiec@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Wellness „Dwór Dębowiec”***, ul. Spółdzielcza 6, tel. 33 8588585, www.dwordebowiec.pl

Agroturystyka „Radecki Dwór”, ul. Dębowa 8, tel. 33 8562284, www.radeckidwor.pl

Willa Słoneczna, ul. Słoneczna 16, tel. 33 856 22 61, www.willasloneczna.pl

Staw zamkowy w Dębowcu

GMINA CHYBIE

www.chybie.pl
www.infotur.olza.pl

Chybie, miejscowość położoną w sąsiedztwie Jeziora Goczałkowskiego, wzmiankowano w dokumentach po raz pierwszy na przełomie XVI i XVII w. Warto odwiedzić przede wszystkim **kościół pw. Chrystusa Króla** (Sanktuarium Matki Boskiej Gołyskiej, ul. Wyzwolenia 2), zbudowany w 1930 r. W 1953 r.

w związku z rozwiązaniem parafii w Gołyszu, słynący łaskami obraz Matki Boskiej Gołyskiej przeniesiono do kościoła w Chybiu – jednak obraz został skradziony i sprofanowany, odzyskano go dopiero w 1959 r., a w 2004 r. koronowano. Najwięcej pielgrzymów z pobliskich miejscowości przybywa do Chybia na odpust, który odbywa się w trzecią niedzielę maja, a każdego dziewiątego dnia miesiąca odbywa się czuwanie przed obrazem.

Przysiółki Frelichów, Rykalec i Zarzeczce to wspaniałe tereny do jazdy na rowerze, a przy okazji można podziwiać uroki przyrody **Jeziora Goczałkowskiego** z licznymi skupiskami chronionej flory i siedliskami ptactwa.

Kościół Chrystusa Króla

Zabytkowa aleja dębowa w Żabińcu

Z kolei **ŻABINIEC** zaprasza nad **Stawy Żabienieckie** o nazwach Gord, Kasprzyczak i Łąkowy. Ten ostatni stanowi ostoję i lęgowiska ptactwa wodnego. Warto również przejść się piechotą lub przejechać rowerem aleją dębową i podziwiać okazy starych drzew. Amatorom ciszy i spokoju spodoba się z pewnością uroczysko Bajerki.

W **ZAMACHACH** znajduje się strzelnica myśliwska ze stanicą łowiecką, a także **rezerwat torfowiskowy „Rotuz”**. Na terenie rezerwatu o powierzchni ponad 28 ha na torfowiskach występują m.in.: rosiczka okrągłolistna, storczyk szerokolistny czy kruszyna popolita. „Rotuz” jest siedzibą wielu gatunków owadów i ptaków (żurawi, kruków czy dzięciołów). Przysiółek Gołysz w Chybiu jest natomiast siedzibą **Zakładu Ichtiologii i Gospodarki Rybackiej Polskiej Akademii Nauk** (ul. Kalinowa 2, 43-520 Zaborze, tel. 33 8561551, www.fish.edu.pl).

Imprezy cykliczne

Do ciekawych imprez organizowanych w Chybiu można zaliczyć m.in. odbywające się w czerwcu „Żabionalia” oraz Piknik Filmowy z AKF „Klaps”.

NOCLEGI

Hotel RKS „Cukrownik”, ul. Sportowa 18, tel. 33 8561134

GASTRONOMIA

Restauracja „Smakosz”, ul. Bielska 57, tel. 33 8561020

GMINA STRUMIEŃ

www.strumien.pl, www.infotur.olza.pl

Rynek w Strumieniu

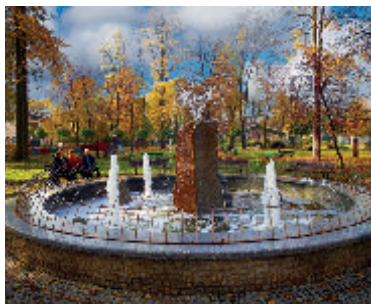
Gmina Strumień jest najbardziej na północ wysuniętą częścią powiatu cieszyńskiego. W jej granicach administracyjnych leży sześć miejscowości: Bąków, Pruchna, Drogomyśl, Strumień, Zabłocie i Zbýtków. Ze względu na obecność licznych stawów i akwenów wodnych gmina jest nazywana „Żabim Krajem”. W gminie mieszka prawie 12,5 tys. mieszkańców, w samym Strumieniu ponad 3,5 tys. To jedno z najmniejszych miast województwa śląskiego, z najstarszym **ratuszem** na rynku. Przez gminę przebiegają dwie ważne drogi: międzynarodowa do przejścia granicznego w Cieszynie oraz krajowa Katowice-Ustroń-Wiśła popularnie zwana Wiśłanką (DK 81). Gmina otoczona jest dużymi miastami. Należą do nich Żory, Cieszyn, Bielsko-Biała, Jastrzębie Zdrój i Pszczyna.

W **Parku Miejskim** w Strumieniu, zlokalizowanym zaledwie 4 km od Wiśłanki, zmęczeni drogą turyści znajdują ukojenie w iście nadmorskim klimacie. W parku znajduje się

Żabi Kraj

Tak właśnie nazywana jest gmina Strumień, a to ze względu na obecność licznych stawów i akwenów.

Fontanna solankowa

fontanna solankowa, w której płynie oryginalna Solanka z Zabłocia. Dzięki niej w całym parku panuje morski klimat, z bardzo wysoką zawartością jodu. **Plac zabaw z piaskownicą i plenerowe szachy** pomogą odpocząć najmłodszym. W Strumieniu znajduje się m.in. najstarszy w województwie śląskim **ratusz** z 1628 r., a w nim **Galeria Pod Ratuszem**. Kilkaśmet metrów dalej stoi barokowe **Sanktuarium św. Barbary** z 1790 r. Rynek otoczony jest urokliwymi kamieniczkami z XVIII i XIX wieku. Na środku stoi pomnik Jezusa Chrystusa z 1886 r.

W **DROGOMYŚLU** z kolei znajduje się **kościół ewangelicko-augsburski** (pl. Kościelny 2), zbudowany w stylu klasycystycznym w 1788 r. W ściany świątyni wmurowano tablicę fundacyjną w języku łacińskim z herbem fundatorów kościoła, rodziny Kaliszów. Po drugiej stronie ulicy stoi **pałac Kaliszów**, pochodzący z XVIII w., wykorzystywany jako miejsce działania Warsztatów Terapii Zajęciowej. Na uwagę zasługuje też współczesny **kościół katolicki pw. Dobrego Pasterza** z lat 1966-1969, zbudowany według projektu Zbigniewa Webera o niezwykle oryginalnej architekturze (plac Dobrego Pasterza).

W **PRUCHNEJ**, przez którą przebiega droga wojewódzka nr 938 Katowice – Cieszyn, reliktem przeszłości jest ostatni na Śląsku Cieszyńskim **krzyż pokutny** (ul. Katowicka 58). W miejscowości warto odwiedzić **kościół ewangelicko-augsburski Zmartwychwstania Pańskiego** (ul. Główna 66), wybudowany w 1893 r., podniesiony do rangi kościoła w 1993 r. oraz **rzymskokatolicki pw. św. Anny** (ul. Główna 37), wybudowany w miejscu dawnego drewnianego kościoła w latach 1871-1873.

Imprezy cykliczne

Do licznych imprez cyklicznych organizowanych w gminie należą: Miesiąc Kobiet, Staromiejska Wiosna Złot Kolekcjonerów, Spotkania Motocykli Zabytkowych, Noc Andersena, Dobre Słowo – Dobry Dźwięk, Międzynarodowy Bieg Majowy, KINONAM – piknik filmowy, Dożynki Gminne, Jesienne Dorotki, Konkurs Sztuki Nieprofesjonalnej im. Emilii Michalskiej. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu mieszkańców, co roku powstają tu plenerowe pasje wielkanocne, a w grudniu budowana jest największa w województwie żywa szopka.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Strumieniu), Rynek 9, tel. 33 8570174, strumien@slaskie.travel

NOCLEGI

Agroturystyka „Wodna Dolina”, ul. Cicha 20, Pruchna, tel. 606490731
Hotel „Nova”, ul. Młyńska 15, Strumień, tel. 33 8571711, 509937191
Hotel „Adampol”, ul. Wiślańska 3b, Bąków, tel. 33 8570588

GASTRONOMIA

Restauracja „Strumienianka”, Rynek 10, Strumień, tel. 33 8570177
Cukiernia „Olanda”, ul. 1 Maja 8, Strumień, tel. 33 8570230, www.olanda.com.pl
Restauracja „Strumienianka”, Rynek 10, Strumień, tel. 33 8570177
Cukiernia-kawiarnia „Olanda”, ul. 1 Maja 8, Strumień, tel. 33 8570230
Restauracja Nova, ul. Młyńska 15, Strumień, tel. 33 8571711, 509937191
Restauracja „Adampol”, ul. Wiślańska 3b, Bąków, tel. 33 8570588, 33 8570571
Chata „Po Zbójju”, ul. Wiślańska 16, Bąków, tel. 693802211
Restauracja „Aleksandria”, ul. Wiślańska 28, Drogomyśl, tel. 33 8572462

INNE ATRAKCJE

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Strumień, Rynek 9, tel. 33 8570174
Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny – basen otwarty, ul. Młyńska 14, tel. 33 8570609
Hala sportowa, ul. Młyńska 5, Strumień, tel. 33 8571701

Rynek w Skoczowie

Gmina Skoczów leży na przedgórzu Beskidu Śląskiego, w dolinie rzeki Wisły i jej pierwszych dopływów. W skład gminy wchodzi miasto Skoczów i dziesięć wsi – Bładnice, Harbutowice, Kiczycze, Kowale, Międzywień, Ochaby, Pierściec, Pogórze, Wilamowice i Wiślica.

Od VII w. tereny skoczowskie zamieszkiwało jedno z plemion śląskich – Gołuszyce. Ich gród leżał na naturalnym wzniesieniu nad Bładnicą, na terenie obecnego Międzywiewca. Gdy w czasie najazdu Wielkomorawian został zniszczony w IX w., ocaleni mieszkańcy założyli nową osadę nad Wisłą. Nowe miasto zwane Skoczowem rozwinęło się z osady rzemieślniczo-targowej, położonej przy szlaku wiodącym z południa przez Bramę Morawską w stronę Krakowa. Zarówno Jan Długosz w Historia Polonica w XV w., jak i sławny kartograf w Brnie, Wacław Grodecki (pochodzący z Grodzca Śląskiego) wymieniają Skoczów jako miasto stare, leżące nad Wisłą niedaleko od jej źródeł. Położenie przy szlaku było korzystne, w czasach wojen jednak stacjonujące lub przemieszczające się wojska niszczyły, plądrowały miasto i nakładały na nie kontrybucje. Równie groźne były liczne powodzie i pożary (1531, 1713, 1756, 1910), po których trzeba było odbudowywać miasto od fundamentów. To tłumaczy, dlaczego Skoczów, którego początki sięgają X w., ma niewiele zabytków. Zachowały się jednak piękne, kamienne piwnice o kolebkowych sklepieniach z XIV-XV w., będące pozostałością po średniowiecznej zabudowie miejskiej. W jednej z takich piwnic w kamienicy przylegającej do ratusza, w grudniu 1576 r. przyszedł na świat Jan Sarkander, przyszły męczennik i święty, patron Skoczowa. Jego portret umieścili skoczowianie na wieży ratusza w 1801 r., na płycie rynku zaś już w drugiej połowie XVIII w. stanął postument z figurą Sarkandra (dzis przy placu kościelnym).

Do najcenniejszych zabytków miasta należy zaliczyć rokokowy **ratusz** z 1797 r., kamienną **figurę Jona-sza (Trytona)** z drugiej połowy XVIII w., wykonaną przez Wacława Donaya i stanowiącą ozdobę studni miejskiej na

Ratusz

Szlaki turystyczne

Dworzec PKP stanowi początek dwóch górskich szlaków, prowadzących na Równicę (żółty) i Błatnią (zielony). Rowerzyści będą zadowoleni ze ścieżek rowerowych przy wałach Wisły i Brennicy, którymi można dotrzeć do Ustronia i Wisły, a w kierunku północnym – do Strumienia i dalej. Przez teren gminy przebiega zielona nitka szlaku dziedzictwa przyrodniczo-kulturalnego Greenways Kraków – Morawy – Wiedeń. Warto skorzystać również z przynajmniej jednego z trzech skoczowskich szlaków spacerowych: Szlaku Morcinkowskiego, Sarkandrowskiego lub Skoczowskich Zabytków.

środku rynku, a także **kościół farny pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła** (ul. Kościelna 10) z bogatym barokowym wystrojem z 1762 r. Przy placu kościelnym na uwagę zasługują cztery barokowe figury świętych, również dłuta Wacława Donaya, pochodzące z drugiej połowy XVIII w. Dawna kaplica szpitalna, dziś **kościółek pw. Znalezienia Krzyża Św.**, zwany Szpitalkiem (ul. Szpitalna) jest godna zainteresowania z powodu kamiennej chrzcielnicy z czasów Jana Sarkandra. Warto zobaczyć też kilkanaście secesyjnych kamieniczek z początku XX w. Z pewnością należy odwiedzić również **Muzeum im. Gustawa Morcinka** (ul. Fabryczna 9, tel. 33 8532913), w którym urządzono gabinet pisarza, z jego biurkiem, maszyną do pisania i księgozbiorem.

Muzeum parafialne im. św. Jana Sarkandra

Na zboczu Kaplicówki wznosi się widoczna z daleka **kaplica św. Jana Sarkandra**, zbudowana w 1934 r. według projektu Alfreda Wiedermanna na miejscu starszej kaplicy. Przed nią stoi Krzyż Papieski, przeniesiony tu w 1985 r. z Katowic Muchowca, na miejscu ołtarza papieskiego zaś (na którym mszę św. odprawiał Jan Paweł II w 1995 r.) umieszczono pamiątkowy obelisk. Na południe od kaplicy znajduje się neogotycki **kościół luterkański Świętej Trójcy** z 1865 r., w którym papież podczas swojej wizyty w Skoczowie spotkał się z wiernymi wyznania ewangelicko-augsburskiego, podkreślając tym znaczenie dialogu ekumenicznego.

Warto przespacerować się ulicą Mickiewicza od dworca kolejowego w kierunku centrum, aby zobaczyć kilka ważnych **pomników**: „Polęgłym za polskość Śląska” autorstwa Artura Cieniały, pomnik upamiętniający nieistniejącą dziś synagogę – wykonany przez Jana Hernę z Cieszyna. Na skwerze w sąsiedztwie kina odłany w brązie według projektu prof. Jana Kucza z Warszawy.

Nie sposób nie wspomnieć o **Górze Wiliamowickiej** (389 m n.p.m.), a dokładniej o jej zboczu zwanym Kaplicówką. Jest to miejsce występowania wielu rzadkich gatunków roślin, stanowi również punkt widokowy, z którego można podziwiać panoramę Beskidów, dolinę Wisły i leżące w dole miasto. Zimą miłośnicy sportu znajdą tu dogodnie narciarskie trasy biegowe, a wyciąg orczykowy „Pod Dębem” pozwala na jazdy (tel. 33 8531820, 33 8584611). Atrakcją miasta jest też kryta pływalnia „Delfin” – kompleks sportowo-rekreacyjny (ul. Górecka 2A, tel. 33 8531820, www.basendelfin.pl).

Miasto kultywuje tradycje ludowe, organizując dożynki, a w okresie wielkopostnym **„chodzenie z Judaszem (Judaszem)”**. Tradycję tę podtrzymują druhowie OSP i członkowie Towarzystwa Miłośników Skoczowa. Słomiana kukła Judasza z łańcuchem srebrników na szyi jest prowadzona przez strażaków w asyście dzieci z klekotkami ulicami miasta w Wielki Piątek i Sobotę, a potem zostaje spalona. Według tradycji, w XVII w. zrzucano ją z wieży kościelnej. W nocy z Wielkiego Czwartku na Wielki Piątek natomiast kultywuje się zwyczaj obmywania w rzece Wiśle. W Wielki Piątek niektórzy piją specyfik alkoholowy zwany „tatarczówką”.

Wzgórze Kaplicówka

Tatarczówka

O zaletach nalewki mówi rymowanka na etykiecie: „Niczym eliksir miłości twemu życiu doda smaku, załagodzi wszelkie mdłości naleweczka z tataraku. Gdy żołądek ci dokuczy lub gdy cię rozboli głowa, wtedy zawsze ci pomoże tatarczówka ze Skoczowa”.

BŁADNICE DOLNE

W Bładnicach swoją pracownię ma **rusznikarz** Czesław Kanafek (Bładnice Dolne 39, tel. 33 8531007, 602714174; wizyta po uprzednim kontakcie telefonicznym), zajmujący się wyrobem replik historycznych armat i broni czarnoprochowej. Działa pana Czesława wykorzystywane były m.in. w filmach *Pan Tadeusz* i *Ogniem i mieczem*, a ze wszystkich armat można strzelać.

Dojazd: zjazd z drogi do Wisły w Nierodzimi koło „Mokate” lub ze Skoczowa do Bładnic (w kierunku cukierni „Haneczka”).

Repliki historycznych armat

OCHABY WIELKIE

W Ochabach, gdzie tradycje hodowli koni sięgają XIX w., znajduje się jedyna w Polsce **stadnina** hodująca angloaraby typu francuskiego (ul. Hodowlana 16, www.stadnina-ochaby.com.pl, tel. 338533776, 33 8531013). Obecnie część obiektu została zamknięta, gdyż niedaleko powstał **Dream Park** (ul. Hodowlana 2, www.dream-park.pl, tel. 33 8510555) z licznymi atrakcjami. Ochaby Wielkie i Małe są także znane ze stawów i hodowli ryb, głównie karpia. Na miejscu istnieje możliwość nabycia ryb świeżych i wędzonych.

Dream Park

PIERŚCIEC

W tej pięknie położonej wsi uprawiano kiedyś winorośl, stąd nazwa zbocza opadającego w stronę sąsiednich Kiczyc – Winograd. Znajduje się tu **sanktuarium św. Mikołaja** (ul. ks. A. Langer 2) z drewnianą figurą słynącą z cudownych uzdrowień. Obecna świątynia została wzniesiona w latach 1886-1888, a 9 grudnia 1888 r. do nowego kościoła przeniesiono figurę św. Mikołaja i ustawiono nad głównym ołtarzem. Figura św. Mikołaja, a raczej legenda o jej tajemniczych powrotach do wsi z pobliskiej miejscowości Rudzica, zainspirowała Zofię Kossak do spisania tej historii. Do Pierścica dojechać można od Skoczowa drogą przez skrzyżowanie Wisła – Katowice i Cieszyn – w kierunku Bielska, za rondem przy ul. Góreckiej w lewo odbija droga do Kiczyc i Pierścica, 5 km.

Sanktuarium św. Mikołaja

Imprezy cykliczne

Do ważnych imprez cyklicznych należy zaliczyć: Pochód z Judaszem, Międzynarodowy Festiwal „Panorama Sztuki Chrześcijańskiej Musica Sacra”, Dni Skoczowa, Cross Świętojański w Pogórze, Regionalne Dni Rybactwa, Rodzinny Rajd Rowerowy, Marsz po Zdrowie i Dożynki Gminne.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (ARTadres – Biuro Promocji i Informacji w Skoczowie – Galeryjka Miejska), Rynek 18, tel. 33 8585023, skoczow@slaskie.travel

NOCLEGI

Obiekt hotelowy „Karet”, ul. Ustrońska 10, Skoczów, tel. 33 8533481, www.karet.e-noclegi.net.pl

Agroturystyka „Olszynka”, ul. Kameralna 15, Ochaby Małe, tel. 513096955, www.olszynka.ochaby.pl

Gospodarstwo Agroturystyczne „Gajówka”, Bładnice Dolne 136, tel. 33 8569939, 600953257, www.gajowka.skoczow.pl

Zajazd „Na Kamieńcu”, Ochaby Małe, tel. 33 8533458, 33 8535761, www.zajazdnakamiencu.pl

Pokoje gościnne „Oliwia”, ul. Górny Bór 23 a, tel. 33 8532115, 33 8534182
 Camping „Ochaby”, Ochaby Małe

GASTRONOMIA

Restauracja „Sadyba”, ul. Rynek 7, Skoczów, tel. 33 8530508, www.sadyba-restauracja.pl

Restauracja „Karet”, ul. Ustrońska 10, Skoczów, tel. 33 8533481, www.karet.e-noclegi.net.pl

Restauracja „Baldi”, Harbutowice 2, tel. 33 8584504

Restauracja „Mewa”, Harbutowice 250, tel. 601 154 506, www.restauracjamewa.pl

INNE ATRAKCJE

Kino Teatr Elektryczny, ul. Mickiewicza 3, Skoczów, tel. 33 8533231, 33 4791040, wew. 602

Biblioteka Publiczna, ul. Mickiewicza 9, Skoczów, tel. 33 8533425

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka – Filia w Skoczowie, tel. 33 8532055

Kryta Pływalnia „Delfin”, ul. Górecka 2A, Skoczów, tel. 33 8531820, 33 8584611, www.basendelfin.pl. (kręgielnia, siłownia, masaże, aerobik, sauna, korty, tężnia)

Kort tenisowy, ul. Katowicka, Skoczów, tel. 33 8533466

Kort tenisowy, ul. Rekreacyjna 15, Wilamowice, tel. 692887459

Wyciąg narciarski „Pod Dębem”, Skoczów, tel. 33 8531820, 33 8584611

Ośrodek Dobrych Wydarzeń „H2O”, Ochabska 133, Kiczycze, tel. 33 8535834
www.osrodek2o.pl

BRENNA

www.brenna.org.pl

www.infotur.olza.pl

Brenna, miejscowość należąca do Beskidzkiej 5 jest jedną z największych wsi województwa śląskiego, a jej pochodzenie sięga XV w., kiedy mieszkańcy tu głównie rolnicy przybyli ze Śląska oraz Wołosy – wędrowny lud pasterski, który przyniósł ze sobą nową formę gospodarowania, opartą na hodowli bydła. W czasach rozkwitu Brennej funkcjonowały tu huty szkła, a także folusz, gdzie wyrabiano sukno na potrzeby lokalnego rynku. W XIX w. rozwinęło się kamieniarstwo, zresztą do dziś wydobywany jest tu piękny piaskowiec godulski.

W Brennej swój początek ma osiem górskich szlaków turystycznych. Zdobywając szczyty, warto rozglądać się uważnie po okolicy, gdyż na breńskich szlakach znajdują się liczne przyrodne kapliczki – do najpiękniejszych należy XVIII-wieczny barokowy **krzyż pokutny** (ul. Rolnicza) oraz znajdujący się na Bukowym Groniu **Krzyż Rozstania**, rzeźba wykonana przez Ludwika Konarzewskiego. Na szczególną uwagę zasługuje również **kościół św. Jana Chrzciciela** (ul. ks. R. Juroszka 7), zbudowany w latach 1793-1796 dzięki środkom z Funduszu Religijnego. W ołtarzu znajduje się obraz autorstwa cieszyńskiego artysty „Chrystus Jezus w Jordanie”.

Ciekawym miejscem jest również **dworek myśliwski „Konczakówka”** (ul. Głębiec 26, tel. 33 8536496). Nazwa dworku pochodzi od jego właściciela, Brunona Konczakowskiego, wspaniałego myśliwego, który w 1924 r. kupił chatę góralską wraz z pobliskim lasem i na tym

Amfiteatr w Brennej

Dworek Myśliwski „Konczakówka”

skie, stojak na broń, a w mniejszym saloniku oszcypy na niedźwiedzie, zabytkowy kordelas i inne eksponaty. Obok dworku stoi **kapliczka św. Huberta**, patrona myśliwych, zbudowana z piaskowca breńskiego – uwagę przykuwa piękny witraż przedstawiający patrona świątyni.

„**Stare Kino**”, zabytkowy drewniany budynek z początku XX w. jest dziś miejscem spotkań zespołów regionalnych, prowadzone są w nim również warsztaty dla dzieci. Amatorzy ruchu na świeżym powietrzu z pewnością skorzystają w okresie zimowym z oświetlonych wyciągów narciarskich i lodowiska w centrum, a latem z doskonałych warunków do uprawiania kolarstwa górskiego. Nową atrakcją w gminie jest **Park Turystyki** w Brennej Centrum, w którym mieści się amfiteatr, kompleks boisk wielofunkcyjnych oraz plac do minigolfa. W okolicy można również zobaczyć konie huculskie w stadninach i gospodarstwach agroturystycznych, a także odpocząć w ośrodkach spa.

Imprezy cykliczne

Dożynki Ekumeniczne, Przegląd Wiejskich Zespołów Artystycznych, Noc Świętojańska, Artystyczne Lato u Kossaków, Mistrzostwa Polski w Koszeniu Łąki oraz cotygodniowe imprezy w breńskim amfiteatrze.

Panorama Beskidu Śląskiego

Szlaki turystyczne

Prowadzą turystów na szczyt Błatniej (Błotnego), Kotarza, Starego Gronia czy Równicy. Szlaki te można przemierzać latem pieszo, z kijami do nordic walking i zimą na nartach ski-touringowych.

miejscu zbudował dwór. Warto zwrócić uwagę na jego konstrukcję – bale z drzewa limbowego i modrzewiowego sprowadzane z Alp były układane bez użycia gwoździ. W zwieńczeniu dachu umocowano głowę jelenia. Nie jest to jedyny akcent myśliwski – cały wystrój konsekwentnie utrzymano według gustu łowieckiego – trofea myśliw-

GÓRKI WIELKIE

Największą atrakcją turystyczną Górek jest szlachecki **dwór** zbudowany w 1734 r. na polecenie Heleny Markłowskiej, wydzierzawiony, a następnie zakupiony przez Tadeusza Kossaka, ojca znanej pisarki Zofii Kossak-Szatkowskiej. Pisarka spędziła tutaj większość swojego życia, tu też powstały największe z jej dzieł. W odrestaurowanym obiekcie znajduje się **Centrum Kultury i Sztuki „Dwór Kossaków”** (ul. Stary Dwór 4, tel. 33 8510351,

Kościół Wszystkich Świętych

Początki Górek

Górk Wielkie to jedna z najstarszych na Śląsku Cieszyńskim wsi szlacheckich, której powstanie datuje się na XIV w.

www.dworkossaków.pl), gdzie można zobaczyć multimedialny pokaz zdjęć lub posłuchać wypowiedzi pisarki, a także zobaczyć fototapety i ekspozycje, nawiązujące do życia Zofii Kossak i jej rodziny. Od 2008 r. w dworze są organizowane cykle imprez kulturalnych pod nazwą „Artystyczne Lato u Kossaków”, a oprócz tego prowadzone warsztaty literackie, dziennikarskie, plastyczne i teatralne. Obok Dworu Kossaków w **Domku Ogrodnika** znajduje się muzeum biograficzne pisarki (Muzeum Zofii Kossak-Szatkowskiej (ul. Stary Dwór 2, tel. 33 8539515, www.muzeumkossak.pl). W domku ogrodnika pisarka spędziła ostatnie lata życia po powrocie z emigracji (lata 1957-1968). Wystrój domu, meble i sprzęty starano się zachować w tych miejscach, w których stały za życia Zofii Kossak, aby zwiedzający miał wrażenie, że Szatkowscy wyszli tylko na chwilę i niedługo wrócą. Niedaleko Centrum Kossaków znajdują się przeznaczone do modernizacji budynki dawnej Stanicy Harcerskiej, w której przed II wojną światową mieściła się założona przez Aleksandra Kamińskiego Harcerska Szkoła Instruktorska. W Górkach Wielkich stoi również jeden z najstarszych kościołów na ziemi cieszyńskiej, **kościół pw. Wszystkich Świętych** (ul. Pod Zebrzydkę 6). Prezbiterium pochodzi z XV w., a wieża i szersza część nazwy głównej – z 1662 r. Warto zwrócić uwagę na herb rodu Góreckich na drzwiach zakrystii, a także na chrzcielnicę z XVI w., dziś używaną jako kropielnica przy wejściu, oraz na zabytkową ambonę z XVIII w. Na przykościelnym cmentarzu jest pochowana Zofia Kossak-Szatkowska z mężem Zygmuntem.

Osoby szukające pięknej przyrody i spragnione ruchu na świeżym powietrzu z pewnością wybiorą **ścieżkę dydaktyczną** wiodącą na górę Bucze (długość 4 km, czas 1 godz. 45 min). Najlepiej wybrać się na wędrowkę wiosną, kiedy kwitną rośliny. Początek ścieżki znajduje się przed mostem na Brennicy przy ul. Bielskiej w centrum Górek Wielkich. Można również wybrać się na spacer po parku dworskim, pochodzącym z XIX w. i znajdującym się w rejestrze zabytków (powierzchnia 1,5 ha). Nowością w miejscowości jest ośrodek Pod Brandysem z placem zabaw, boiskiem do piłki plażowej, ścianką wspinaczkową oraz sceną, na której organizuje się imprezy plenerowe.

Centrum Kultury i Sztuki „Dwór Kossaków”

GÓRKI MAŁE

W Górkach Małych państwo Dudysowie prowadzą „**Chlebową Chatę**” (ul. Breńska 113, tel. 33 8539630, www.dudys.com, www.chlebowachata.pl). Jest to miejsce, gdzie można spróbować młócić cepem, mleć zboże na żarnach, upiec podpłomyki – potem można je zjeść i popić zbożową kawą z mlekiem, więc warto się starać, a jeśli mamy ok. trzech godzin czasu dodatkowo możemy nawet spróbować oddzielić śmietanę od mleka i ubić masło, a potem skosztować tych pyszności. Dla mieszcuchów nieobytych z pracą w dawnej wsi, a zwłaszcza dla dzieci, dla których wszystko pochodzi ze sklepu, z pewnością będzie to niezapomniane przeżycie.

Chlebowa Chata

Wnętrze Chlebowej Chaty

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ul. Wyzwolenia 77, tel. 33 8586971, brenna@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel „Kotarz”***, ul. Wyzwolenia 40, Brenna, Wyzwolenia 40, tel. 33 8556996, www.kotarz.com

Pensjonat „Hawana”***, ul. Jatny 34, Brenna, tel. 33 8536279, www.hawana.pl

„Skalny Dworek”, ul. Wyzwolenia 45, Brenna, tel. 33 8536116, www.skalny-dworek.pl

Agroturystyka „Gazdówka”, ul. Bielska 14, Górk Wielkie, tel. 33 8539342, www.agroturystykamatula.pl

Schronisko „Koss”, ul. Stary Dwór 14, Górk Wielkie, tel. 33 8587199, www.koss-schronisko.pl

GASTRONOMIA

Karczma na Kamieńcu, ul. Malinowa 2a, Brenna, tel. 607181129, www.karczmanakamiencu.pl

Karczma pod Strzechom, ul. Zofii Kossak 144, Górk Wielkie, tel. 33 8579073

Karczma u Kuma, ul. Górecka 5, Brenna, tel. 33 8586702

Błatnia, gmina Brenna

USTROŃ

www.ustron.pl, www.uzdrowisko-ustron.pl, www.beskidzka5.pl, www.infotur.olza.pl

Uzdrowisko Ustron

Pierwsza wzmianka o Ustroniu pochodzi z 1305 r. Niegdyś była to mała góralska wioska, obecnie jest to uzdrowisko, doskonale przygotowane na przyjęcie turystów w różnym wieku i o różnych potrzebach. Już w XVII w. przyjeżdżano do Ustronia w celach leczniczych – kuracje serwatkowe pomagały m.in. chorym na anemię. Później, gdy powstała tu huta żelaza, odkryto, że woda podgrzana żużlem może być użyta do leczenia reumatyzmu. Dziś w Ustroniu wiele ośrodków spa z najnowocześniejszym sprzętem i szerokim zakresem usług zapewnia relaksujący pobyt, szybki powrót do zdrowia (leczy się tutaj zwłaszcza schorzenia układu ruchu, krążenia, dróg oddechowych i obwodowego układu nerwowego) i odzyskanie dobrego samopoczucia. W dzielnicy sanatoryjnej niedawno otwarto pijalnię wód oraz inhalatorium solankowe.

Największym obiektem sakralnym w Ustroniu jest **kościół ewangelicki pw. Apostoła Jakuba Starszego** (pl. ks. Kotschego 4), położony niedaleko głównej ulicy Daszyńskiego. Wybudowany został w 1835 r.; wieżę dobudowano nieco później. Wewnątrz na szczególną uwagę zasługują rokokowa ambona z przełomu wieków XVIII i XIX, obraz „Ostatnia Wieczerza” z początku XIX w. Wieczorem dzięki podświetleniu kościół robi niesamowite wrażenie. Nieopodal swoją świątynię parafialną mają katolicy, jest to **kościół św. Klemensa** (ul. Daszyńskiego 15) z 1788 r. Przylega do niego dawny sierociniec. Kościół św. Klemensa może stanowić początek ciekawego spaceru po mieście. I tak, niedaleko rynku znajduje się **Muzeum Regionalne Stara Zagroda** (ul. Ogrodowa 1, tel. 33 8543108, czynne tylko w okresie wakacji i ferii zimowych), w którym oprócz wystawy stałej o tematyce etnograficznej (prezentowanej w tradycyjnej góralskiej zagrodzie) można zobaczyć inne ekspozycje. Ulica Daszyńskiego przechodzi w ul. 3 Maja – mijamy odnowiony rynek z budynkiem Urzędu Miasta i po krótkim spacerze dochodzimy do maszyn hutniczych, stanowiących część ekspozycji **Muzeum Ustrońskiego im. Jana Jarockiego** (ul. Hutnicza 3, tel. 33 8542996, www.muzeumustronskie.pl). Placówka została utworzona w zabytkowym budynku dyrekcji dawnej huty „Klemens” z lat 1772-1897. Na miejscu można zapoznać się z historią hutnictwa i kuźnictwa w Ustroniu, zobaczyć wystawę etnograficzną, prace z **Galerii Sztuki Współczesnej**. Po drugiej stronie ulicy, naprzeciwko stawu kajakowego, dociekliwi znajdą malutkie **Muzeum Zabytkowych Motocykli Rdzawy Diamenty** (ul. Partyzantów 1, tel. 605356315, www.rdzawediamenty.pl, czynne pon.-nd. po uprzednim kontakcie tel.), perekł dla znawców przedmiotu.

Kościół św. Klemensa

Park Leśnych Niespodzianek

Skansen przy Muzeum Ustrońskim

Ustroń Zawodzie

Do Zawodzia, typowo uzdrowiskowej części miasta, można dojść, kierując się w górę za mostem na Wiśle, idąc od strony rynku ulicą M. Grażyńskiego. Z daleka widać sanatoria, hotele i obiekty wczasowo-konferencyjne w kształcie piramid, symbol Ustronia uwieczniony na wszystkich pocztówkach. Część ośrodków wchodzących w skład **Przedsiębiorstwa Uzdrowiskowego Ustroń SA** oferuje liczne atrakcje służące zdrowiu. Powyżej kompleksu sanatoryjnego znajduje się **Leśny Park Niespodzianek** (ul. Zdrojowa 16, tel. 33 8513563, 515255161, www.lesnypark.pl). To miejsce, w którym muflony, danielle, żubry i jelenie spacerują wokół zwiedzających na swobodzie. Oprócz nich w zagrodach są również dziki i wiele innych zwierząt. W parku znajdują się kawiarenka, plac zabaw, a także urokliwa aleja Bajkowa, w której ustawiono domki z postaciami z bajek. Figurki po naciśnięciu przycisku ożywają, gra muzyka i dzieci mogą wy-

słuchać słuchowiska ze swoją ulubioną bajką. Wszyscy członkowie rodziny na pewno będą zachwyceni pokazem lotów ptaków drapieżnych i sów, organizowanym przez sokolników, z przyjemnością też zobaczą sowiarnię.

Warto wejść pieszo na malowniczy szczyt **Równicy**. Dla osób, które nie potrafią lub nie chcą pokonać tej drogi na własnych nogach, dobra wiadomość jest taka, że na szczyt można wjechać samochodem. Zostawiając go na parkingu, można korzystać do woli z licznych atrakcji, które Równica oferuje o każdej porze roku. Należy do nich z pewnością park linowy – 50 m przed schroniskiem. Do wyboru jest pięć tras o różnym stopniu trudności (w tym trasa Piratów dla dzieci od 5 roku życia, dla niepełnosprawnych i osób z lękiem wysokości). Rozrywkę dla całej rodziny zapewni również **Extreme Park** (ul. Równica 20, tel. 33 8564848, www.rownica.pl), gdzie oprócz toru saneczkowego są: kino 4D, ścianka wspinaczkowa oraz batuty. Na Równicy znajduje się również wspomniane już **schronisko PTTK**, którego historia sięga 1921 r. Ciekawostką stanowi fakt, że chociaż w 1942 r. w schronisku zainstalował się posterunek obserwacyjny Luftwaffe, gospodarz tolerował w schronisku polską mowę. Dziś unowocześnione schronisko zaprasza turystów indywidualnych i grupy zorganizowane – można tu dobrze zjeść, wypocząć i przespać się wygodnie przed wyruszeniem w dalszą drogę. Szczególnym zainteresowaniem cieszą się domowe przetwory przygotowywane z owoców zbieranych na Równicy według przepisów babek beskidzkich, m.in.: konfitury z jagód, sok z jeżyn leśnych czy musy z dyni. Warto zjeść obiad lub przynajmniej posiedzieć chwilkę w **kolibie „Pod Czarcim Kopytem”**, **dworze „Skibówki”** lub **„Zbójnickiej Chacie”**, aby zasmakować góralskiej atmosfery.

Park zdrojowy i pijalnia wód

Koliba pod Czarcim Kopytem na Równicy

twory przygotowywane z owoców zbieranych na Równicy według przepisów babek beskidzkich, m.in.: konfitury z jagód, sok z jeżyn leśnych czy musy z dyni. Warto zjeść obiad lub przynajmniej posiedzieć chwilkę w **kolibie „Pod Czarcim Kopytem”**, **dworze „Skibówki”** lub **„Zbójnickiej Chacie”**, aby zasmakować góralskiej atmosfery.

Widok z karczmy „Dwór Skibówki” na Równicy

Wyciąg na Czantorię

Ustroń Polana

Przy ulicy 3 Maja 130 znajduje się dolna stacja **wyciągu krzesełkowego** na **Wielką Czantorię** (tel. 33 8543550, www.czantoria.net). W 2006 r. zmodernizowano kolejkę, teraz podróżuje się wygodną czteroosobową kanapą. Jazda na górę trwa kilkanaście minut, a u celu z polany **Stokłosica** rozciągają się przepiękne widoki. Można coś przekąsić w punktach gastronomicznych, poszaleć na letnim **torze saneczkowym** i zobaczyć **sokolarnię**, gdzie swój dom mają m.in.: rarysy, harrisy, sokoły wędrownie, a nawet orzeł bielik. Zdecydowanie warto wejść na sam szczyt Czantorii, prowadzi tam czerwony szlak, a wędrowka zajmie ok. 30 minut. Wspaniałe widoki, także na Beskidy po czeskiej stronie, zapewnia wejście podczas dobrej pogody na **wieżę widokową** na Czantorii. Legenda głosi, że w granicznym paśmie Czantorii, znajduje się złota komnata, gdzie śpią zbrojni rycerze w srebrnym rynsztunku, a obudzą się, wezwani na pomoc, aby nieść światu sprawiedliwość. Na kanwie tej opowieści zorganizowano ciekawy szlak turystyczny **Ścieżka Rycerska**, rozpoczynający się przy dolnej stacji kolejki.

Wieża widokowa na Wielkiej Czantorii

Letni tor saneczkowy

Ustroń Nierodzim

Przed wjazdem do centrum, w dzielnicy Nierodzim, znajduje się drewniany **kościółek pw. św. Anny** (ul. Zabytkowa 23), już w 1929 r. uznany za zabytkowy. Wśród późnobarokowego wyposażenia warto zobaczyć polichromie współcześnie odnowioną, obraz św. Anny Samotrzeć z 1704 r. w ołtarzu głównym i rokokową ambonę z XVIII w. z przedstawieniami Wiary, Nadziei i Miłości na baldachimie.

Imprezy cykliczne

Do imprez cyklicznych organizowanych w Ustroniu należą m.in.: Ustrońskie Spotkania Teatralne USTA, Otwarcie Sezonu Uzdrawiskowego, Mistrzostwa Polski w Podawaniu Baraniny, Gdzie Biją Źródła, Dni Ustronia, w tym Ustrońskie Dożynki, Ustrońska Jesień Muzyczna, Zawody Narciarskie o Maskotkę Ustronia, Zawody w Narciarstwie Alpejskim o Puchar Czantorii, Rodzinny Rajd Rowerowy, Mountain Maraton – Bieg na Czantorię, Bieg Legionów, Mistrzostwa Ustronia - jazda indywidualna na czas na Równicę, Mistrzostwa Ustronia w sprintach narciarskich, Zajęcia Ustrońskiej Szkoły Narciarstwa Biegowego, Międzynarodowy cykl wyścigów UPHILLMTB BESKIDY.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (Miejska Informacja Turystyczna w Ustroniu), Rynek 2, tel. 33 8542653, ustron@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel „Belweder”****, ul. Zdrojowa 15, tel. 33 854 85 00, www.hotelbelweder.pl
Hotel „Jaskółka”***, ul. Zdrojowa 10, tel. 33 8544840, www.jaskolka.com.pl
„Róża”, ul. Szpitalna 1, tel. 33 8543373, www.roza.com.pl
Gościniec „U Januszka”, ul. Gałczyńskiego 5, tel. 33 8541053, www.ujanuszka.pl
Agroturystyka „Folwarczek”, ul. Polańska 32, tel. 33 854302, www.folwarczek.pl

GASTRONOMIA

Koliba „Pod Czarcim Kopytem”, Równica 23, tel. 33 8545829, www.czarciekopyto.pl
„Zbójnicka Chata”, Góra Równica, tel. 33 8558000, www.zbojnicka-chata.com.pl
Karczma „Rzym”, ul. Daszyńskiego 16, tel. 33 8541563, www.karczma-rzym.pl
Dwór „Skibówki”, tel. 33 8587800, Góra Równica, www.dworskibowki.pl
Karczma „Góralaska”, ul. Nadrzeczna 1, tel. 603 879 873, www.karczmagoralska.pl

INNE ATRAKCJE

Kryte baseny kąpielowe: DW „Mazowsze”, ul. Stroma 6, tel. 33 8542659
Hotel „Belweder”, ul. Zdrojowa 15, tel. 33 8548500
Hotel „Diament”, ul. Zdrojowa 3, tel. 33 8543391
Dom Zdrojowy, ul. Sanatoryjna 7, tel. 33 8565756
Sala zabaw dla dzieci „Figle Migle”, ul. A. Brody 16, tel. 33 8587480, 603492057, www.salonzabaw.figlemigle.ustron.pl
Grota Solna, Sanatorium „Równica” (budynek A), ul. Sanatoryjna 7, tel. 33, 8545454, www.zdrowagrota.pl
Grota solno-jodowa „Galos”, Sanatorium „Malwa”, ul. Szpitalna 45, tel. 33 8545498
Amfiteatr, park Kuracyjny, tel. 33 854242

Widok z Równicy

Centrum Wisły

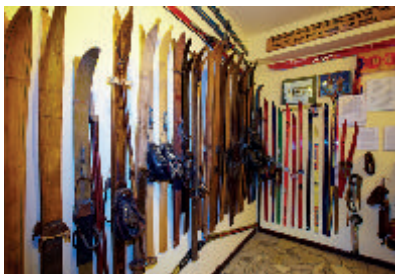
Wisła to miasto turystyczno-wypoczynkowe, w którym goście mają zapewnione liczne atrakcje przy każdej pogodzie i o każdej porze roku – wystarczy wspomnieć o 150 km szlaków turystycznych, trasach dla rowerzystów, ponad 30 wyciągach narciarskich i wielu trasach zjazdowych. Ponad 11 tys. miejsc noclegowych w hotelach, pensjonatach, kwaterach prywatnych i gospodarstwach agroturystycznych to gwarancja, że zarówno jakość usług, jak i cena zadowolą każdego.

Ponieważ 65% mieszkańców Wisły to ewangelicy, naszą wędrówkę rozpoczynamy od **kościółki ewangelicko-anglikańskiej Apostołów Piotra i Pawła** (ul. 1 Maja 49), pochodzącego z lat 1833-1838. W kruchcie pod wieżą, wybudowaną w latach sześćdziesiątych XIX w., zebrano kolekcję starodruków protestanckich. Niedaleko głównego wiślańskiego placu imienia Bogumiła Hoffa odkrywcy walorów turystycznych tej miejscowości zobaczą budynek dawnej karczmy z 1794 r., który stanowi siedzibę **Muzeum Beskidzkiego im. Andrzeja Podzorskiego** (ul. Steller 1, tel. 33 8552250). Wiślańskie muzeum ma cztery działy: etnograficzny, fotografii, historyczny i sztuki. Stałą wystawę stanowią eksponaty obrazujące podstawowe dziedziny życia, kultury i twórczości górali Beskidu Śląskiego, takie jak: pasterstwo, tkactwo, obróbka drewna, ciesielstwo, kowalstwo oraz obróbka wełny i lnu. Tuż obok znajduje się **Galeria „U Niedźwiedzia”** (ul. Steller 2, tel. 33 8552250). Obecnie budynek galerii jest częścią Enklawy Budownictwa Drewnianego i siedzibą Stowarzyszenia „Grupy Twórców Wiślanie”. Można w niej zobaczyć i kupić dzieła wiślańskich artystów.

Galeria „U Niedźwiedzia”

W ośrodku „Zimowit” znajduje się **Muzeum Narciarstwa** (ul. Wodna 3, tel. 33 8551519, www.zimowit.eu), w którym zgromadzono kolekcję sprzętu narciarskiego, m.in. nart z końca XIX w., są tutaj przechowywane również narty Adama Małysza, na których zdobył mistrzostwo Polski. Kolejną pamiątkę związaną z naszym narodowym skoczkiem zobaczyć można w hollu Domu Zdrojowego przy pl. Hoffa 3. **Figura Adama Małysza** z białej czekolady o wysokości 2,5 m i wadze 180 kg jest dziełem Stowarzyszenia Cukierników RP, którzy wykonali ją w 2001 r. W 2007 r. figura przeszła gruntowną renowację przeprowadzoną przez firmę E. We-

Muzeum Narciarstwa

del, w trakcie której dodano również czwartą kryształową kulę. Z kolei przy ul. 1 Maja 48a znajduje się **Galeria „Sportowe Trofea Adama Małysza”** (ul. 1 Maja 48a, tel. 517567660), gdzie są prezentowane puchary, medale, kryształowe kule, sprzęt sportowy oraz wiele innych pamiątek związanych ze sportową karierą Adama Małysza.

W obiekcie „Agawa” w centrum Wisły znajduje się **Muzeum Spadochroniarstwa** (ul. Przylesie 1a, tel. 33 8551353, wstęp bezpłatny, godziny otwarcia po uzgodnieniu telefonicznym). Można tu znaleźć pamiątki związane z polskim cywilnym i wojskowym spadochroniarstwem począwszy od II RP po czasy współczesne, m.in.: odznaki rozpoznawcze, mundury, wyposażenie, zdjęcia, dokumenty, a także bogatą kolekcję orłów i oznak rozpoznawczych noszonych przez wszystkie formacje mundurowe od czasów II wojny światowej.

Również w centrum Wisły, niedaleko dworca PKS znajduje się **Zameczek Habsburgów** (ul. Lipowa 4a, tel. 33 8553560) – drewniany, tyrolski budynek zbudowany w latach 1897-1898 na Przysłopiu pod Baranią Górą jako pałacyk myśliwski służący rodzinie cesarskiej w trakcie polowań na głuszce. Zameczek w latach 1925-1979 pełnił funkcję schroniska górskiego. W 1986 r. budynek przeniesiono do Centrum Wisły, gdzie znajduje się do dzisiaj i jest siedzibą Oddziału PTTK „Wisła” z Punktem Informacji Turystycznej. Można tu również zobaczyć stałą wystawę „Głuszec w Lasach Beskidu Śląskiego” oraz odpocząć w restauracji „Inna Epoka”. Idąc dalej ulicą Lipową, dochodzimy do **kościółka rzymskokatolickiego pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny** (ul. Lipowa 7). Z uwagi na coraz większą liczbę turystów w 1970 r. przeprowadzono rozbudowę kościoła.

Na amatorów górskich wędrówek czeka 150 km oznakowanych szlaków turystycznych i tras spacerowych. Warto wybrać się np. na Baranią Górę, drugi co do wysokości szczyt polskiej części Śląska Cieszyńskiego. Znajduje się tam wieża widokowa, z której rozciąga się wspaniała panorama Beskidów, a przy dobrej widoczności można również zobaczyć Tatry. Na polanie Przysłop pod Baranią Górą działa schronisko PTTK. Wzdłuż Czarnej i Białej Wisłki biegnie **ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza**, prowadząca na Baranią Górę. Warto również pospacerować po **rezerwacie Barania Góra**, utworzonym w celu zachowania w stanie naturalnym obszaru źródłiskowego rzeki Wisły i górskiego lasu mieszanego i odwiedzić **Rezerwat Wisła**, chroniący pstrągą potokowego i jego naturalne środowisko.

U źródeł Wisły

Ze źródeł pod Baranią Górą wypływają potoki Czarnej i Białej Wisłki, które po połączeniu z potokiem Malinka tworzą Wisłę – największą rzekę Polski.

Zameczek Myśliwski Habsburgów

Muzeum Beskidzkie w Wiśle

Wisła Czarne

Wisła Czarne

Jedną z największych atrakcji Wisły jest **Rezydencja Prezydenta RP „Zamek”** (ul. Zamczek 1, tel. 33 8546500, www.zamekwisla.pl). W 1907 r. na Zadnim Groniu na polecenie arcyksięcia cieszyńskiego Fryderyka wybudowano modrzewiowy pałacyk myśliwski Habsburgów, a powyżej niego w 1909 r. drewniany kościółek. Po upadku monarchii austro-węgierskiej zameczek Habsburgów opustoszał. W 1927 r. z inicjatywy Wojewody Śląskiego Michała Grażyńskiego został wyremontowany z zamiarem przekazania do dyspozycji prezydentowi Ignacemu Mościckiemu. Jednakże w noc po zakończeniu remontu z 23 na 24 grudnia, pałacyk doszczętnie spłonął. W latach 1929-1930 wybudowano nowy obiekt według projektu Adolfa Szyszko-Bohusza i w miejscu spalonego budynku stanął Zamek Dolny, a 200 m powyżej – Zamek Górny. Prezydent Ignacy Mościcki po raz pierwszy odwiedził zamek w Wiśle w styczniu 1931 r. i od tego czasu chętnie zapraszał do Wisły znakomitych gości, m.in. księcia Kentu i śpiewaka operowego Jana Kiepurę. W latach okupacji hitlerowskiej zamek został zamieniony w ośrodek reprezentacyjny i wypoczynkowy dla oficerów i urzędników III Rzeszy. W 1945 r. zamek na powrót stał się rezydencją głowy państwa polskiego, potem – w latach osiemdziesiątych był ośrodkiem wypoczynkowym dla górników obecnej kopalni „Pniówek”, a następnie został przez prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego na powrót przejęty w użytkowanie prezydentów RP. Z jego inicjatywy przeprowadzono kapitalny remont, odtworzono wszystkie wnętrza reprezentacyjne zamku, odrestaurowano barwne polichromie autorstwa Andrzeja Pronaszki i odnowiono wszystkie zachowane meble i elementy oświetlenia.

Rezydencja Prezydenta

Aktualnie na Rezydencję Prezydenta RP Zamek w Wiśle – Narodowy Zespół Zabytkowy składają się: Zamek Górny – historyczna rezydencja Prezydenta RP Ignacego Mościckiego, drewniana zabytkowa kaplica z 1909 r. pw. św. Jadwigi Śląskiej i Zamek Dolny z Gajówką udostępniony turystom jako obiekt noclegowy.

Zamek Dolny Prezydenta RP na Zadnim Groniu

Jeziro Czernańskie to sztuczny zbiornik wody pitnej powstały w latach 1968-1973, w celu zapewnienia wody pitnej dla masowo powstających ośrodków wczasowych. W jeziorze tym łączą się potoki Białej i Czarnej Wiselki. Tama o wysokości 30 m oprócz swoich funkcji użytkowych stanowi również atrakcję turystyczną, pełniąc rolę deptaka spacerowego. Z kolei w Wiśle Głębcie ciekawostką stanowi znajdujący się u wylotu Doliny Łabajów siedmioprzęsłowy **wiadukt kolejowy** o długości 122 m i wysokości do 25 m, który powstał w latach 1931-1933 i jest nadal czynny.

Skocznia narciarska im. Adama Małysza

Wisła Malinka

Atrakcją, której nie sposób pominąć, jest **Skocznia narciarska im. Adama Małysza**. Skocznia powstała w 1933 r. i była kilka razy modernizowana. Za sprawą naszego mistrza skoków narciarskich Adama Małysza i ówczesnego prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego w 2004 r. rozpoczęto jej kolejną modernizację do wielkości HS-134 m i punktu konstrukcyjnego K-120. „Nowa” skocznia została oddana do użytku 27 września 2008 r. i nadano jej imię Adama Małysza. Uroczystość ta została połączona z pierwszymi zawodami na skoczni – Letnimi Mistrzostwami Polski w Skokach Narciarskich i Kombinacji Norweskiej. Skocznia jest symbolem podziękowania dla Adama Małysza za jego sportowe osiągnięcia i jest bazą treningową dla młodych skoczków.

Widok z Baraniej Góry

Imprezy cykliczne

Wśród imprez wiślańskich, których nie można przegapić należy wymienić Tydzień Kultury Beskidzkiej, FIS Grand Prix w skokach narciarskich, Dni Wisły, Dożynki i Święto Miodu, Piknik Country „Wiślaczek Country”, Letni Festiwal Tańca Piotra Galińskiego, Koncert Orkiestr Dętych, Lato z Filharmonią, Międzynarodowy Konkurs Muzyki i Pieśni im. Stanisława Hadyny, Konkurs na „Najlepsze Beskidzkie Krepliki”, Wisła za połowę i inne.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ (Wiślańskie Centrum Informacji Turystycznej), pl. Hoffa 3, tel. 33 8553456, wisla@slaskie.travel

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ (Oddział PTTK w Wiśle), ul. Lipowa 4a, tel. 33 8553560, pttkwisla@slaskie.travel

Centrum Rezerwacji Noclegów „Wistour”, ul. Wodna, tel. 664035984

Numer alarmowy grupy Beskidzkiej GOPR, 33 8296900, 601100300 lub 33 985

NOCLEGI

Hotel „Gołębiowski”****, al. ks. bp. Bursche 3, tel. 33 8554500, www.golebiowski.pl
Hotel „Stok”****, ul. Jawornik 52A, tel. 33 8564100, www.hotelstok.pl
Hotel „Gawra”***, ul. Górnośląska 44, tel. 33 8552392, www.hotelgawra.pl
Agroturystyka „Maria i Natasza”, ul. Wyzwolenia 46, tel. 33 8552884, www.mariainatasza.pl
Ośrodek „Karina”, ul. Bukowa 16b, tel. 33 8552470, www.karina.wisla.pl

GASTRONOMIA

„Gorolsko Izba”, ul. Wyzwolenia 33, tel. 33 8552918, www.gorolskoizba.wisla.pl
Karczma „Chata Olimpijczyka Jasia i Helenki”, al. ks. bp. Bursche 33, tel. 33 8551777, www.olimpijczyk.wisla.pl
„Stara Karczma”, ul. Steller 2A, tel. 33 8552105, www.stara-karczma.jur-gast.pl

INNE ATRAKCJE

Xtraining, ul. Sztwerni 1, tel. 33 8553393, 662681680, www.xtraining.pl
BC Cross, ul. Fiedorowska 5, tel. 33 8553620, 516168045, www.bccross.pl
Abstractive, ul. Spacerowa 6, tel. 338552072, 511654260, www.abstractive.pl
DT Sport, ul. Wyzwolenia 106, tel. 602796743, www.dtsport.pl
Skizy, ul. Malinka 8, tel. 504285599, www.skizy.pl
Beskidzkie Biuro Organizacji Konferencji, ul. Bulwar Słoneczny 1, tel. 33 8552056, 604162927, www.atv.com.pl
Offroad: Bukowa Dolina, ul. Bukowa 16b, tel. 607983743, www.offroad-wisla.pl
Parki linowe: Przygoda Park, ul. Kolejowa, tel. 602120429, 509547094, www.przygodapark.com;
Park linowy Pasieki, kontakt: BC Cross, ul. Fiedorowska 5, tel. 33 8553620, 516168045, www.bccross.pl

ISTEBNA

www.istebna.eu, www.trojstyk.pl, www.beskidzka5.pl, www.infotur.olza.pl

Okolice Istebnej

W Istebnej warto zobaczyć **kościół pw. Dobrego Pasterza** z 1792 r. (Istebna Centrum 67), którego tradycje parafialne sięgają XVI w. Początkowo górale chodzili do kościoła w Jabłonkowie (dziś w Czechach), a dopiero w 1716 r. misjonarz Tempes zaczął odprawiać msze św. na ołtarzu z kamienia położonego na pniach pod gołym niebem albo pod namiotem pod Złotym Groniem. Wreszcie zabrano się do budowy drewnianego kościółka (później rozebranego) – dziś w tym miejscu w parku stoi figura Matki Bożej. Pozostała po starym kościółku drewniana belka z datą 1721 r. została umieszczona w przedsiönku obecnego kościoła, a krzyż z drzewa lipowego – w bocznym ołtarzu. Wyposażenie kościoła (wykonane przez Jana Wałacha i rodzinę Konarzewskich) łączy motyw wody: ambona w kształcie łodzi płynącej po wzburzonych falach, chrzcielnica w kształcie muszli, a nad chrzcielnicą scena chrztu Jezusa w Jordanie oraz postać Chrystusa Dobrego Pasterza, z którym górale (pasterze wołoscy) się utożsamiają.

W przysiółku Dzielec w Istebnej znajduje się **Ośrodek Edukacji Ekologicznej** (Istebna 749, tel. 33 8556014), gdzie można zobaczyć i usłyszeć prezentację multimedialną z panoramą beskidzką oraz najbardziej charakterystycznymi elementami flory i fauny okolicznych lasów. Do ekspozycji należą również trofea myśliwskie. Całości dopełnia spacer ścieżkami edukacyjnymi i odpoczynek na akacyjowym placu zabaw.

Wyjątkowym miejscem jest zabytkowa, drewniana **Kurna Chata Jana Kawuloka** ☰, gdzie można zobaczyć, jak dawniej się żyło w góralskiej izbie (Istebna Wojtosze 824, tel. 33 8556231, czynne codziennie po uprzednim kontakcie tel., www.chatakawuloka.pl). Kurna chata (bez komina – dym z pieca unosił się w izbie), jest wyposażona w dawne sprzęty, meble, a co najciekawsze, w liczne instrumenty pasterskie – wykonane przez Jana Kawuloka. Na uwagę zasługują tu m.in.: trombity, gajdy, piściołki, okaryna i inne, których brzmienia można posłuchać za sprawą Janka Macosza.

Trójwieś Beskidzka

Najmłodsze miejscowości na Śląsku Cieszyńskim, popularnie zwane Trójwią Beskidzką, czyli wioski Istebna, Jaworzynka i Koniaków, to miejsca idealne na spędzenie wakacji zarówno latem, jak i zimą. Liczne stoki narciarskie i wyciągi, trasy biegowe i kuligowe zapewniają rozrywkę amatorom zimowego szaleństwa, z kolei dobrze utrzymane i oznakowane piesze szlaki turystyczne, rowerowe i do nordic walking z pewnością spodobają się turystom wędrującym po górach.

Kościół Dobrego Pasterza

Kościółek Podwyższenia Krzyża Świętego

Kaplica Konarzewskich

Jadąc z Istebnej w kierunku Jaworzynki, 50 m za głównym skrzyżowaniem po prawej stronie drogi mijamy **Warsztat Kowalstwa Artystycznego i Użytkowego Jana Jurozka** (Istebna 894, tel. 509860730, czynne codziennie po uprzednim kontakcie telefonicznym). Jan Juroszek, inspirowany przyrodą, stara się w metalu oddać wrażenie lekkości i zwiewności motywów i wzorów roślinne. Warto zobaczyć jego warsztat pracy i dzieła, które wykonał, zwłaszcza, że pan Jan nie ma następców w rodzinie i okolicy.

Kościółek pw. Podwyższenia Krzyża Świętego ☰ z 1779 r. w Istebnej na Kubalonce (Istebna Kubalonka 1100) był miejscem, w którym związek małżeński zawarł słynny himalaista Jerzy Kukuczka (zginął podczas wyprawy na ośmiotysięcznik Lhotse). W jego rodzinnym domu powstała **Izba Pamięci Jerzego Kukuczki** (Istebna Wilcze 340, tel. 33 8556974, 508389558; zwiedzanie po uprzednim kontakcie telefonicznym), której opiekunką jest żona pana Jerzego, Cecylia. Z ogromnym wzruszeniem, mimo upływu czasu, pani Cecylia pokazuje pamiątki po zmarłym mężu, jego sprzęt taternicki, medale, puchary i inne cenne pamiątki. Aby dotrzeć do Izby Pamięci, można iść niebieskim szlakiem z Kubalonki albo podjechać samochodem – łatwo znaleźć dom z zielonym dachem - na pobliskiej stacji benzynowej jest umieszczony znak.

Izba Pamięci Jerzego Kukuczki

Na uwagę w Istebnej zasługują także drewniane kościołki znajdujące się na Szlaku Architektury Drewnianej. Nie można pominąć wspomnianego już kościołka drewnianego pw. Podwyższenia Krzyża Świętego na Kubalonce, w którym znajdują się barokowe ławki z XVII w., główny ołtarz z XVIII w., a także ambona z 1697 r. Z kolei na Stecówce, przy czerwonym szlaku z Kubalonki na Baranią Górę, miejscowi cieśle zbudowali w latach 1957-1958 urokliwy **kościółek pw. Matki Bożej Fatimskiej** (Stecówka 955). Niedaleko znajduje się schronisko górskie, a po drodze na Stecówkę można zbierać latem duże i pyszne jagody. Filią parafii na Stecówce jest **kościółek w Mlaskawce pw. św. Józefa**, przeniesiony z Trzycatka. Można tam trafić, kierując się na szkołę podstawową na Zaolziu i strażnicę OSP. Na szlaku tym znajduje się także **kapliczka** na Buczniku, gdzie również mieści się **galeria rodziny Konarzewskich** (Istebna Bucznik 596, tel. 33 8557509). **Muzeum Jana Wałacha** jest

U źródeł Olzy

W miejscu, w którym Olza ma swoje źródło postawiono tablicę z portretem Jana Kubisza, piewcy rzeki i autora wiersza *Płyniesz Olzo*. Jako przesłanie tego wyjątkowego miejsca można potraktować napis: „Ludzie chładajóm źródła po całym świecie, a óno je tu. Źródło rzeki Olzy, rozgraniczającej państwa, ale łączącej Śląsk Cieszyński”.

JAWORZYNKA

Widok z okolic Jaworzynki

W Jaworzynce warto wstąpić do **kościółka pw. św. Piotra i Pawła** (Jaworzynka Centrum 420), z lat 1953-1954. W głównym ołtarzu umieszczono obraz Jana Wałacha z patronami kościoła wyobrażonymi na tle panoramy górskiej. Oprócz tego mieszkańcy spotykają się także w **kościółce na Trzycatku pw. Matki Bożej Frydeckiej**, gdzie dawniej stał kościółek drewniany – został on jednak przeniesiony na Młaskawkę, do przysiółka Istebnej.

Mało kto wie, że istnieje również muzeum, w którym najcenniejszymi eksponatami są drzewa. Mowa oczywiście o najlepszych drzewach na świecie – o świerkach istebniańskich. W **Muzeum Świerka Istebniańskiego** (Jaworzynka Wyrchczadeczka, tel. 33 8556313, czynne po uprzedniej rezerwacji telefonicznej terminu, wstęp bezpłatny) znajduje się Bank Genów Świerka Istebniańskiego, w którym nasiona świerka można przechowywać przez dziesięciolecia, a także **Wolierowa Hodowla Głuszca**, którą uruchomiono w 2002 r. Przeprowadzone badania wykazały, że istnieje ryzyko wymarcia tego gatunku w lasach beskidzkich, dlatego też sprowadzono z Białorusi 15 jajek i rozpoczęto hodowlę.

Jerzy Rucki założył również **Muzeum Regionalne „Na Grapie”** (Jaworzynka 720, przysiółek Gorzołki, terminy zwiedzania do uzgodnienia pod numerem tel. 33 8556520, www.nagrapie.beskidy.pl/muzeum-na-grapie), gdzie można oglądać m.in. wnętrze chaty, a w niej kamienny stół, stroje ludowe, instrumenty muzyczne i domowe sprzęty. W pobliskiej stodole zgromadzono wialnie, siewczarnie i inne urządzenia. W gospodarstwie agroturystycznym prowadzonym w muzeum „Na Grapie” można dobrze wypocząć.

Gdy na końcu Jaworzynki, za pętlą autobusową skręcimy w ślepą uliczkę, po około 800 metrach dojedziemy do miejsca z wyjątkową historią. Jest to **Trójstyk** - to miejsce, gdzie schodzą się granice trzech państw: Polski, Słowacji i Czech (www.trojstyk.pl). Do punktu, gdzie stykają się gra-

Najlepsze świerki

W 1938 r. w wyniku badań szwedzkich naukowców uznano gatunek świerka istebniańskiego za najzdrowszy, najszybciej rosnący i najpiękniejszy. Świerki istebniańskie wykorzystuje się m.in. jako materiał rezonansowy do wyrobu instrumentów lutniczych.

Muzeum Regionalne „Na Grapie”

Beskidzka Ścieżka Planetarna

Zwolennikom wędrówek pieszych, a zwłaszcza dzieciom w wieku szkolnym, można polecić dziesięciokilometrową Beskidzką Ścieżkę Planetarną, wiodącą przez Kubalonkę, Olecki, Wilcze, Prądowniec, Jasnowice i mającą swój finał na Jaworzynce przy Muzeum „Na Grapie”. Wzdłuż ścieżki umieszczono modele planet Układu Słonecznego z zachowaniem proporcji w skali 1:500 000. Początek trasy jest przy kościełku Podwyższenia Krzyża Świętego na Kubalonce, gdzie znajduje się Słońce o średnicy 150 cm. Ścieżka została stworzona przez Jerzego Ruckiego, pochodzącego z Jaworzynki, który zainspirowany szlakiem w Zürichu, postanowił zorganizować podobną atrakcję w swej rodzinnej miejscowości.

nice (zaznaczono go małym granitowym słupkiem pod mostem) można wygodnie dojechać rowerem, wózkiem dla osób niepełnosprawnych czy dziecięcą spacerówką lub dojść pieszo, a na parkingu można zostawić samochód. To po stronie polskiej, a Czesi zapewniają zabawę pod wiatą grillową i polsko-czeski mostek. Po słowackiej stronie są: zadaszone miejsce odpoczynkowe, wiaty grillowa, ławeczki i 75% mostu. Tak jak na każdej ze stron Trójstyku, stoi tam granitowy obelisk z godłem kraju.

Trójstyk - punkt styczny trzech granic

KONIAKÓW

Koniaków słynący z produkcji regionalnych koronek przyciąga również innymi atrakcjami. W **Chacie na Szańcach** (Koniaków 662, www.chatanaszancach.fm.interia.pl, tel. 33 8557070) zobaczymy dzieła malarskie, rzeźby, instrumenty, nie brakuje też koronek. Można tu podziwiać najstarszą koronkę, liczącą sobie ok. 140 lat, i kupić współczesne wyroby, takie jak bluzki, suknie, serwety itp. W **karczmie „Kopyrtołka”** każdy turysta ma zapewnione pyszne dania kuchni regionalnej, np. placki

Chata na Szańcach

Koniaków - jesienny rozsód owiec na Ochodzitej

szkubane ze szpyrkami czy rzić świńskom w kapuście. Wieczorem w Chacie na Szańcach można posłuchać, jak Tadeusz Rucki, artysta i właściciel tego miejsca, gra na trombitcie – odważni sami mogą spróbować swoich sił i zagrać na instrumentach pasterskich.

Nie sposób również ominąć **Muzeum Koronki** 🏠, czyli Izby Regionalnej im. Marii Gwarek (Koniaków 550, tel. 33 8556423, wizyta po uprzednim kontakcie telefonicznym). W Muzeum Koronki można m.in. zobaczyć niedokończone dzieło Marii Gwarek – serwetę dla królowej angielskiej Elżbiety – niestety pracę przerwała śmierć artystki. Znajdują się tam także liczne czepce, ozdoby, serwety i części stroju kobiecego. Warto zobaczyć **Izbę Twórczą Rodziny Kamieniarz-Kubaszczyk** 🏠 (Koniaków 301, tel. 33 8556561), gdzie prezentowane są serwetki, obrusy, rękawiczki, bluzki i spódnice wykonane przez panią Helenę, a także rzeźby i płaskorzeźby oraz plastyka obrzędowa – jej męża Mieczysława. W Koniakowie znajduje się również **pracownia Elżbiety Waszut** (Koniaków 812, tel. 33 8556514, wizyta po uprzednim uzgodnieniu telefonicznym), krawcowej, która szyje i haftuje stroje góralskie. Pani Elżbieta specjalizuje się w renowacji i szyciu męskich elementów garderoby: nogawic, brucelików i guń, a także wyszywa męskie koszule i damskie kabortki, oraz za pomocą specjalnego urządzenia wykonuje tzw. nodkóncza. W sezonie letnim należy koniecznie wstąpić do **bacówki Piotra Kohuta**, w której spróbujemy prawdziwych owczych serów. W **Centrum Produktu Regionalnego** poznamy także tradycje związane z pasterstwem, czyli wypasem owiec i obróbką sera; tel. 609024633.

MTB Marathon Istebna

Turystyka aktywna w Trójwi

Zarówno Koniaków ze swoją Ochodzitą i Koczym Zamkiem, jak i Istebna ze Złotym Groniem, mają do zaoferowania turystom aktywnie spędzającym czas wolny wiele atrakcji. Narciarze mogą skorzystać z kilku wyciągów narciarskich: Złoty Groń (Istebna 1628, tel. 510250210; www.zlotygron.pl), kolej linowa Zagroń (Istebna Olza 1588, tel. 33 4832034; www.istebna.org), Szańce (Koniaków Szańce 871, tel. 33 8557231, 603952144, www.uzawadow.pl), Szus (Koniaków Kadłuby, tel. 33 8557150, 516858906, www.szus.com.pl), Chichot (tel. 602 644 200). Latem polecamy place zabaw, boiska i obiekty sportowe, trasy nartorolkowe czy Park wodny OLZA (tel. 33 8556158).

Koniaków - na szlaku

Imprezy cykliczne

Do najważniejszych imprez organizowanych w gminie należą: Międzynarodowy Bieg Narciarski „O Istebniński Bruclik”, Dni Istebnej „Z Ochodzitej przez Skalite po Kozubową”, Festyn Istebniński w ramach Tygodnia Kultury Beskidzkiej, Spotkania Gajdoszy, Międzynarodowe Zawody w Biegach na Nartorolkach „Beskidy bez Granic”, Dni Koronki Koniakowskiej, Zawody Furmanów, Jarmark Pasterski, Miyszani i Rozsód Łowiec, Zadzuszki Istebnińskie, Zawody Rowerowe MTB w kolarstwie górskim i szosowym, oraz Dożynki Gminne.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej Istebna Centrum 68, tel. 33 8556158, 516195614
istebna@slaskie.travel

NOCLEGI

Kompleks „Zagroń”, Zaolzie 1588, tel. 33 4832034, www.istebna.org

Centrum Wypoczynkowo-Szkoleniowe „Jaworzynka”, Jaworzynka 89, tel. 33 8556625, www.jaworzynka.net.pl

Dom Wczasowy „Olza”, Jaworzynka 471, tel. 507199322, www.olzajaworzynka.pl

„Leśniczówka”, Istebna Centrum 423, tel. 33 8551069, 512 007 646, www.lesniczowka-istebna.pl

„Szarotka”, Istebna 464, tel. 33 8556018, www.szarotkaistebna.pl

Pensjonat „U Zawadów”, Koniaków 871, tel. 33 8557231, www.uzawadow.pl

Ośrodek Wypoczynkowy „Groń”, Istebna Zaolzie 634, tel. 33 8556131, www.gron.linter.pl

GASTRONOMIA

Restauracja „Leśniczówka” w Istebnej , Centrum 423, tel. 33 8551069, www.lesniczowka-istebna.pl

Karczma „Kubalonka”, Istebna Kubalonka 1277, tel. 33 8557046, www.kubalonka.pl

Istebna, Restauracja „Złoty Groń”, Istebna 700, tel. 33 8556571

Karczma „Ochodzita”, Koniaków 969, tel. 33 8556822, www.ochodzita.com.pl

INNE ATRAKCJE

Gminny Ośrodek Kultury, Istebna Centrum 68, tel. 33 8556208

Baseny otwarte: „U Zawadów”, Koniaków 871, tel. 33 8557231, www.uzawadow.pl

CSW „Halniak”, Istebna 1326, tel. 33 8556978, www.centrum-halniak.pl

Baseny kryte: CWS „Jaworzynka”, Jaworzynka 89, tel. 33 8556625,

www.jaworzynka.net.pl; Hotel „Jano”, Jaworzynka 401, tel. 33 8556320, www.hoteljano.pl

ORS „Zagroń” aquapark, Istebna Zaolzie 1588, tel. 33 4832034, www.istebna.org

WYPOŻYCZALNIE SPRZĘTU SPORTOWEGO

Andrzej Czyż, Istebna Kubalonka, narty, rowery, tel. 604589995

Strefa Górska, Istebna, tel. 783332032 (serwis; narty, skitoury, rowery, kije do nordic walking)

Szus, Koniaków Kadłuby, tel. 33 8557150 (narty, quady, skutery)

Kompleks „Zagroń”, Istebna 1588, tel. 33 8556170, www.istebna.org

Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny, Istebna Zaolzie, tel. 33 8556158

POWIAT BIELSKI

JASIENICA

www.jasienica.pl
www.infotur.olza.pl

Jasienicę warto odwiedzić głównie z uwagi na dwa piękne **kościóły**: **katolicki pw. św. Jerzego** (ul. Kościelna 33) i **ewangelicko-augsburski Zmartwychwstania Pańskiego** (ul. Zdrowotna), powstały w 1891 r. jako kaplica cmentarna, w 1934 r. kaplica została rozbudowana i zaczęto odprawiać regularne nabożeństwa.

Kościół św. Wawrzyńca w Bielowicku

BIELOWICKO

W Bielowicku, małej miejscowości w gminie Jasienica, na uwagę zasługuje zabytkowy drewniany **kościół pw. św. Wawrzyńca** (Bielowicko 84) pochodzący z 1702 r., o konstrukcji zrębowej. Kościół znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej.

GRODZIEC ŚLĄSKI

Od południa z Bielowickiem graniczy Grodziec Śląski. Jest to miejscowość, której dzieje datuje się na XIV w., kiedy to znajdowała się tu warownia kasztelanii cieszyńskiej. W XVI w. właścicielami Grodzca zostali Grodeccy herbu Radwan, którzy wybudowali gotycko-renesansowy **zamek**, a później założyli park zamkowy (ul. Zamkowa 1). Do dziś zachowały się drewniane stropy z profilowanych belek i resztki boazerii z XVIII i XIX w. Warto wspomnieć, że po II wojnie światowej w zamku mieściła się filia Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego z siedzibą w Puławach.

Zamek Grodeckich w Grodźcu Śląskim

Dojazd drogą powiatową Cieszyn – Bielsko (kierunek: Bielsko): w Grodźcu skręcamy w boczną drogę w lewo, parkujemy samochód i spacerkiem idziemy przez las, zamek usytuowany jest naprzeciwko cmentarza i widać go z głównej drogi.

Niedaleko zamku, na wzniesieniu Goruszka hrabia Henryk Zobel kazał wybudować **kaplicę grobową**. Według XIX-wiecznego prawa kanonicznego nie mógł po śmierci spocząć na cmentarzu katolickim, gdyż żył w konkubinacie. Kaplica ma kształt ośmioboku, z kamiennym prostokątnym portalem. Przejeżdżając przez Grodziec, z pewnością zauważymy wieżę neogotyckiego **kościółka pw. św. Bartłomieja** (ul. Kościelna 12), który poświęcono w 1910 r. Świątynia powstała na miejscu dawnego kościoła drewnianego.

Rezerваты przyrody

W Grodźcu znajdują się również dwa leśne rezerваты przyrody: Morzyk i Dolina Łańskiego Potoku. Morzyk to rezerwat obejmujący południowo-zachodnie stoki wzgórza Goruszka i wąwozy oraz stawy, a chronione są w nim głównie lasy grądowe i buczyna karpcka. Znajdują się tam również gniazda myszołowów i bociana czarnego. Natomiast Dolina Łańskiego Potoku to rezerwat młody, założony w 1998 r., obejmujący podgórski łąg jesionowy i nadrzeczną olszynę górską. Tam również spotkać można bociana czarnego.

MIĘDZYRZECZE GÓRNE

W Międzyrzeczu znajduje się **kościół ewangelicko-anglikański** (Międzyrzecze Górne 239), wybudowany w 1866 r. w stylu neogotyckim z wyposażeniem neobarokowym. W centralnej części kościoła umieszczono obraz „Ostatnia Wieczerza”, warto również zwrócić uwagę na zegar z 1866 r. oraz piękne organy. W „**Chacie Międzyrzecze**” zorganizowano Izbę Regionalną („Chata Międzyrzecze” – filia Gminnego Ośrodka Kultury w Jasienicy, tel. 33 8126640), gdzie zgromadzono eksponaty z różnych dziedzin: są to sprzęty ze stajni, warsztatu stolarskiego, aneksu kuchennego i pokojowego. Można także zobaczyć strój cieszyński, kancjały (czyli książeczki do nabożeństwa), a nawet fisharmonię. Miłośników koni na pewno zachwyci **Jeździecki Klub Sportowy „Czanki”** (Międzyrzecze Górne 137, tel. 33 8155694), gdzie zarówno na krytej ujeżdżalni, jak i na otwartym placu można pojeździć konno lub kibicować podczas zawodów, np. biegu św. Huberta organizowanego pod koniec jesieni.

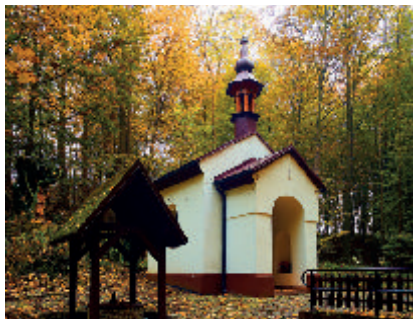

Izba Regionalna „Chata Międzyrzecze”

RUDZICA

W Rudzicy na uwagę zasługuje **kościół pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela** (Rudzica 3) z XVIII w. Dzięki staraniom księdza proboszcza zabytek uratowano przed zawaleniem, wykonując skomplikowane zabiegi budowlane. Na szczęście dziś budynek świątyni jest zachowany w dobrym stanie. W leśnej dolinie, w cichej i spokojnej okolicy położona jest **kaplica św. Wendelina**, przy której wytryska źródło.

W Rudzicy mieszka artysta malarz Florian Kohut, malujący od 35 lat obrazy, których motywem przewodnim są strachy polne. Kohut założył **Galerię Autorską „Pod Strachem Polnym”** (ul. Grabówka 108, tel. 33 8152310, www.kohutflorain.art.pl), raz do roku organizuje też oryginalne Święto Stracha Polnego z korowodem strachów innymi atrakcjami.

Kaplica św. Wendelina

Imprezy cykliczne

Dzień Stracha Polnego, Lato w Jasienicy, Dożynki Gminne, Przegląd Zespołów Folklorystycznych.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (Gminny Ośrodek Kultury), ul. Modrzewiowa, Jasienica, tel. 33 8212056, jasienica@slaskie.travel

NOCLEGI

Dwór „Świątoszówka”, ul. Bielska 168, Świątoszówka, tel. 33 8152636
Hostel „Na Drzewiarzu”, ul. Orzechowa 139, Jasienica, tel. 664926531

GASTRONOMIA

Dwór „Świątoszówka”, ul. Bielska 168, Świątoszówka, tel. 33 8152636, www.dworswiewietoszowka.pl

INNE ATRAKCJE

Ośrodek Jazdy Konnej „Hucul”, Międzyrzecze Górne 137, tel. 33 8155694
Racketlon Club, Halentówka 884, Mazańcowice, www.4rakiety.pl, tel. 33 8156393, 693240300

JAWORZE

www.jaworze.pl, www.infotur.olza.pl

Fontanna solankowa w centrum Jaworza

Jaworze to miejscowość rolniczo-turystyczna, o której pierwsze wzmianki w dokumentach pojawiają się w 1302 r. Od połowy XIX w. postrzegana jako uzdrowisko z uwagi na świeże powietrze, piękne widoki i pyszną żentycę sprzedawaną niegdyś przez gospodarzy. Przymiotna do łagodnych zboczy Beskidu Śląskiego miejscowość jest jedną z najstarszych na terenie dawnego Księstwa Cieszyńskiego. Głównym zabytkiem Jaworza jest **zespół pałacowo-parkowy** (obecnie siedziba Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego, ul. Pałacowa 1, tel. 33 8172172). Został on założony na polecenie hrabiego Arnolda Saint-Genois d'Anneaucourt i jego żony Julii w 1793 r. Kompleks składa się z budynku bramnego z herbami właścicieli (tzw. Puttami), klasycystycznego pałacu (obecnie pałac znajduje się w odbudowie po pożarze w 2010 r.), oranżerii, oficyn oraz parku założonego w stylu angielskim, w którym aż 44 drzewa są pomnikami przyrody. Warto także zajrzeć do **kościółów: katolickiego – Opatrzności Bożej i ewangelicko-augsburskiego**. Kościół katolicki budowano w latach 1800-1802 w stylu klasycystycznym z dwiema wieżami, a wewnątrz wyposażono w elementy barokowe i klasycystyczne. Na uwagę zasługuje zwłaszcza kolorowy herb Saint Genois d'Anneaucourt w kruchcie. Z kolei kościół ewangelicki (plac Kościelny 25) wzniesiono w latach 1782-1786, a przebudowano w połowie XIX w. Wewnątrz warto zwrócić uwagę na ołtarz z postaciami Apostołów Piotra i Pawła oraz obrazem „Ostatnia Wieczerza”. Niedaleko znajduje się **dawna szkoła ewangelicka** z XIX w. zbudowana w stylu neoklasycystycznym. Nieopodal na wzgórzu Goruszka znajduje się zabytkowa altana z XVIII w. tzw. „**Glorieta**” – okrągła budowla o płaskim dachu podpieranym przez sześć kolumn. Tu odpoczywano w czasie spacerów. Niedawno została odrestaurowana i ładnie podświetlona. Jest to doskonały punkt widokowy oraz miejsce odpoczynku.

Idealnym pomysłem na rodzinną wędrowkę jest wycieczka na **górze Błatnią** – wejście trwa od 1,5 do 2 godzin, a na szczycie znajduje się schronisko PTTK. Tuż poniżej szczytu jest gospodarstwo agroturystyczne „**Ranczo Błatnia**” (ul. Błatnia 15, www.ranczoblatnia.pl, tel. 33 8558777, 606291260), gdzie można odpocząć, pojeździć konno po górskich szlakach, a także posilić się daniami kuchni regionalnej.

Kolejnym miejscem na trasie naszej wędrowki jest **skansen Zygmunta Podkówkki** (ul. Cyprysowa 209, tel. 33 8172118) w Jaworzu Dolnym, gdzie mamy niepowtarzalną okazję podpatrzenia, jak robi się masło, miele zboże na żarnach, młóci cempami itd. Wśród eksponatów znaleźć można ludowe ozdoby

Glorietta na Wzgórzu Goruszka

Organy w kościele ewangelicko-augsburskim

Kościół ewangelicko-augsburski

by i sprzęt rolniczy. Przez centrum Jaworza przebiegają dwa międzynarodowe szlaki rowerowe Regiotour i Greenways, a także ścieżki dydaktyczne, dzięki którym można zapoznać się z zabytkami i historią miejscowości. Jaworze Nałęże to z kolei przepiękne zielone tereny **dołiny Jasionki** ze stawami Łanuch i Garbocz. W Jaworzu Nałężu warto zatrzymać się w **gospodarstwie rybackim Zdzisława Byłoka**, który zajmuje się nowoczesną hodowlą pstrąga (można tam kupić smażoną rybę). Przystanek informacyjno-dydaktyczny Jaworze Nałęże to punkt wyjścia do wędrowki szlakiem szklanym, oznaczonym niebieską literą S. W tym miejscu znajduje się **wiața góralska**, gdzie można odpocząć, w palenisku rozpalic ogień i usmażyć kielbasę. Niedaleko na prawym brzegu potoku Jasionka znajduje się stała ekspozycja „Huta szkła z XIX w.". Na końcu szlaku szklanego znajduje się wspomniane „Ranczo Błatnia”.

Imprezy cykliczne

Majówka w Jaworzu, Jaworzański Wrzesień połączony z dożynkami gminnymi, Festiwal Piosenki Zuchowej, Międzynarodowy Koncert Ewangelickich Chórów Ziemi Cieszyńskiej, Turnieje Łucznicze 3D, koncerty kameralne.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ (Ośrodek Promocji Gminy Jaworze – Galeria), ul. Zdrojowa 111, tel. 33 4883116, galeriajaworze@slaskie.travel

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ (Ośrodek Promocji Gminy Jaworze – Amfiteatr), ul. Wapienicka, tel. 33 4883116, jaworze@slaskie.travel

NOCLEGI

Spa Hotel „Jawor”****, ul. Turystyczna 204, tel. 33 8198600, www.hoteljawor.pl

Agroturystyka „Pod Cisem”, ul. Cisowa 24, tel. 33 81722959

Agroturystyka „Gościńiec Szumny”, ul. Zajęcza 51, tel. 33 8172200

Beskidzki Zespół Leczniczko-Rehabilitacyjny, ul. Wapienicka 463, tel. 33 8172621

Kwaterna prywatna Leopold Kłoda, ul. Pod Brzegiem 36, tel. 33 8172338

Willa Barbara – Centrum Zdrowia i Rehabilitacji, ul. Wczasowa 171, tel. 33 8172300, www.villabarbara.pl

Ośrodek Wczasowy „Willa Relax”, ul. Wrzosowa 70, tel. 33 8172251, www.willarelay.pl

GASTRONOMIA

Karczma „Pod Błatnią”, ul. Turystyczna 121, tel. 33 8172257

Restauracja „Ronald”, ul. Zdrojowa 533, tel. 33 8172788

Restauracja „Zdrojowa”, ul. Zdrojowa 32, tel. 33 8173220

INNE ATRAKCJE

Jazda konna Agroturystyka „Gościńiec Szumny”, ul. Zajęcza 51, tel. 33 8172200

Gminna Biblioteka Publiczna w Jaworzu, ul. Szkolna 97, tel. 33 8172696

Muzeum fauny i flory morskiej, ul. Wapienicka 10, tel. 33 8172217

Basen MOSiR, ul. Legionów 145, tel. 32 7202000, www.mosir.com.pl

CZECHOWICE-DZIEDZICE

www.czechowice-dziedzice.pl

www.czdz.pl

W 1951 r. z połączenia dwóch wsi – Czechowice i Dziedzice – powstało miasto Czechowice, które później przyjęło nazwę Czechowice-Dziedzice. Pierwsze wzmianki o obszarach, na których rozciąga się dzisiejsze miasto, pochodzą z XV w. Przełomowym momentem w historii terenu rolniczego do połowy XIX w. było zlokalizowanie w Dziedzicach stacji Cesarsko-Królewskiej Uprzywilejowanej Kolei Północnej Cesarza Ferdynanda. Wokół linii kolejowej powstałej w 1855 r. zaczął rozwijać się przemysł – powstały liczne przedsiębiorstwa, z których kopalnia węgla kamiennego, walcownia metali czy fabryka zapalek nadal działają.

Na terenie miasta znajduje się kilka zabytków architektonicznych, wśród nich późnobarokowy **kościół pw. Świętej Katarzyny** (ul. Kopernika 42) i położony tuż obok rokokowy **zespół pałacowo-parkowy Pałac Kotulińskich** – dziś hotel, będący także miejscem wydarzeń kulturalnych, spotkań biznesowych i innych (ul. Zamkowa 2, tel. 32 4944960, www.palackotulinskih.pl). Atrakcją Czechowic-Dziedzic jest także nowoczesny **kościół pw. Jezusa Chrystusa Odkupiciela**, według projektu Stanisława Niemczyka – jedna z ikon współczesnej architektury polskiej (ul. Pocztowa 23). W podmiejskim Zabrzegu warto zobaczyć **koronę zapory Jeziora Goczałkowickiego**. Przez Czechowice-Dziedzice przebiega Międzynarodowa Trasa Rowerowa Greenways, a oprócz niej na terenie miasta i gminy wyznaczono trzy szlaki rowerowe.

Kościół Jezusa Chrystusa Odkupiciela

NOCLEGI

Hotel „Pałac Kotulińskich”****, ul. Zamkowa 2, tel. 32 4944960, www.palackotulinskih.pl

GASTRONOMIA

Restauracja „Pałacowa”, ul. Zamkowa 2, tel. 32 4944960, www.palackotulinskih.pl

INNE ATRAKCJE

Kino „Świt” – Miejski Dom Kultury, ul. Niepodległości 42, tel. 32 2153159, www.mdk.czechowice-dziedzice.pl

Basen MOSiR, ul. Legionów 145, tel. 32 7202000, www.mosir.com.pl

Pałac Kotulińskich

GMINA WILKOWICE

W skład gminy Wilkowice, rozciągającej się po obu stronach rzeki Białej (Białki), wchodzi trzy, sąsiadujące ze sobą wsie: Wilkowice, Bystra i Mieszna.

BYSTRA

www.bystra.pl

Bystra powstała w 1956 r. z połączenia Bystrej Śląskiej (część lewobrzeżna Białki) oraz Bystrej Krakowskiej (część prawobrzeżna Białki). W Bystrej znajduje się ekspozycja zewnętrzna **Muzeum w Bielsku-Białej** w tzw. Fałatówce (ul. J. Fałata 34, tel. 33 8171361), czyli willi, w której artysta malarz Julian Fałat mieszkał od 1910 r., kiedy to ustąpił ze stanowiska dyrektora krakowskiej ASP. W ośmiu pomieszczeniach na parterze i pierwszym piętrze można zobaczyć nie tylko pamiątki po malarzu – dokumenty, odznaczenia, zdjęcia, szkice, sztalugi i stolik na przybory malarskie przy którym pracował, lecz także jego obrazy, oleje i akwarele. Specjalne miejsce zajmuje tematyka myśliwska, jako że Fałat był specjalistą w tej dziedzinie, zwłaszcza obraz z 1888 r. „Polowanie na niedźwiedzie z małymi”. Artysta wiele podróżował i przywoził do ojczyzny pamiątki, które również są zgromadzone w muzeum. Są to m.in.: japońskie akwarele, mapa podróży przez Ocean Atlantycki, wyroby z kości i koralowca i wiele innych.

Wilkowice

Fałatówka

Wnętrze Muzeum Juliana Fałata

NOCLEGI

Schronisko PTTK na Magurce, tel. 33 8170421, www.magurka.beskidy.pl – trasy biegowe
Zajazd Regionalny „Chata na Groniu”, ul. Nadmieszna 8, tel. 33 4982239,
www.chatanagroniu.pl – kuchnia regionalna, wyciąg orczykowy

BIELSKO-BIAŁA

BIELSKO-BIAŁA

www.bielsko.biala.pl, www.um.bielsko.pl, www.beskidia.pl

Rynek w Bielsku-Białej

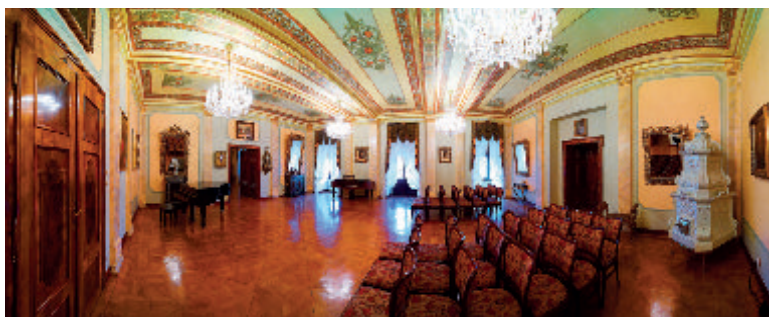
Bielsko-Biała formalnie powstała w 1951. z połączenia dwóch miast. Bielsko istniało już w XIII w., a jego mieszkańcy zajmowali się handlem, sukiennictwem i ceramiką. Z kolei Biała powstała w 1560 r. i słynęła z tkactwa. Jednak już na przełomie wieków XIX i XX w obu miejscowościach zaczął rozwijać się przemysł – był to jeden z najbardziej prężnych ośrodków przemysłowych Austro-Węgier, a do tego region ten odznaczał się różnorodnością religijną i narodową. Dziś miasto Bielsko-Biała wciąż prężnie się rozwija, nie tylko pod względem przemysłowym, lecz także kulturalnym i turystycznym.

Spacer po zabytkowym centrum Bielska można zacząć od **ryнку z fontanną**. Kształt rynku pozostał niezmienny od XII w. Układ urbanistyczny Starego Miasta wpisano do rejestru zabytków. Od rynku ulicą Wzgórze dojdziemy do placu św. Mikołaja, gdzie wznosi się **katedra** pod takim samym wezwaniem (pl. św. Mikołaja 16) jak nazwa placu. W miejscu obecnej katedry stał niegdyś starszy kościół, zbudowany w czasie lokacji miasta. Obecną świątynię zbudowano w stylu gotyckim w latach 1443-1447 na polecenie księcia cieszyńskiego Waclawa I, kiedy przenoszono parafię ze Starego Bielska do miasta Bielska. Dzisiejszy wygląd katedra zawdzięcza projektantowi Leopoldowi Bauerowi i budowniczym, którzy dokonali przebudowy kościoła w latach 1909-1910. Wewnątrz warto zwrócić uwagę na obraz z 1845 r., na którym św. Mikołaj ratuje rozbitków z tonącego okrętu, a także kaplicę Matki Boskiej Częstochowskiej, która jako jedyny element w całej świątyni przetrwała w nienaruszonym stanie wszystkie pożary. W kaplicy znajduje się słynący cudami obraz, przywieziony z Tokaju przez płk. Sułkowskiego. W miejscu tym były odprawiane polskie nabożeństwa przez ks. Stanisława Stojałowskiego.

Katedra św. Mikołaja

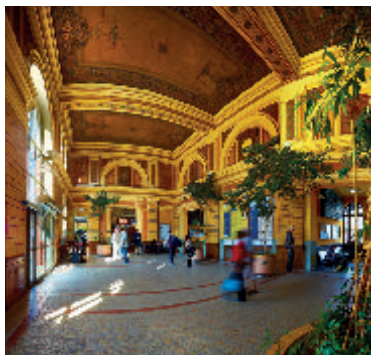

Wnętrze Zamku Sułkowskich

We wschodniej części Starówki, stoi **zamek książąt piastowskich** (ul. Wzgórze 16, tel. 33 8220656, www.muzeum.bielsko.pl). Wzniesiono go w XIV w. na polecenie księcia cieszyńskiego Przemysława I Noszaka. Budowla miała charakter warowni granicznej, jednak już w XVII w. stała się rezydencją szlachecką. Obecnie w zamku znajduje się **muzeum**, w którym można zobaczyć m.in.: klatkę schodową z XIX w., ekspozycję militariów i przedmiotów o tematyce myśliwskiej, a także salony muzyczny i biedermeierowski. Szeroko reprezentowana jest również sztuka malarska, zarówno polska, jak i europejska, nie mogło zabraknąć

Ratusz

Zabytkowy dworzec PKP

ekspонатów z regionu oraz przybliżających historię zamku i jego właścicieli.

W historycznej Białej, na placu Ratuszowym znajduje się **ratusz**, zbudowany w latach 1895-1897 w stylu neorenesansowym. Warto zwrócić uwagę na kwadratową wieżę zegarową, a także na pszczołę – symbol pracowitości – zdobiącą fasadę. Nieco oddalony od Starówki jest **zabytkowy dworzec PKP** (zbieg ulic 3 Maja, Piastowskiej i Warszawskiej), zbudowany w latach 1889-1890, wyremontowany w 2001 r. Warto go zobaczyć, głównie dlatego, że dawniej stacja była centrum życia towarzyskiego bielskiej klasy średniej. Tutaj, na peronach lub w restauracji, toczyły się rozmowy w niedzielę po mszy św., a panie robiły przegląd odświętnej garderoby sąsiadek.

Będąc w Bielsku, koniecznie trzeba zwiedzić sztandarowe **Muzeum Techniki i Włókiennictwa** 🍷 (pl. Żwirki i Wigury 8, tel. 33 8122367, ekspozycja tel. 33 8110425), mające swą siedzibę przy ul. Sukienniczej 7, w dawnej fabryce sukna rodziny Buttnerów. Na parterze budynku

Muzeum Techniki i Włókiennictwa

Kamienica „Pod żabami”

mieści się sypialnia gospodarzy. Czeladnik sypiał w warsztacie.

Ciekawym budynkiem pod względem estetycznym jest **kamienica „Pod żabami”**, dawną winiarnia Rudolfa Nahowskiego, którego nazwa pochodzi od figur dwóch żab we frakach. Dom „Pod żabami” to narożna kamienica z wieżyczką, położona na rogu pl. Wojska Polskiego i ul. Targowej, o kolorowej fasadzie przyozdobionej dziwnymi kształtami. Na ścianie północnej można zobaczyć płaskorzeźby owadów. Ciekawym budynkiem z uwagi na jego historię jest pierwszy bielski teatr, który mieścił 150 osób – jest to neorokokowy **Dom Cechowy** (pl. Smolki), zbudowany w 1903 r. według projektu Emanuela Rosta.

Warto również pojechać w unikatowe miejsce – do **Studia Filmów Rysunkowych** (ul. Cieszyńska 24, tel. 33 8125056, www.sfr.com.pl). Po zwiedzeniu zaprasza ono na dwugodzinny pokaz produkcji filmu animowanego w kinie „Studio”.

Studia filmowe

Powstały w nich takie postacie jak Bolek i Lolek, Reksio, profesor Gąbka, kangurek Hip-Hop czy Miś Kudłatek.

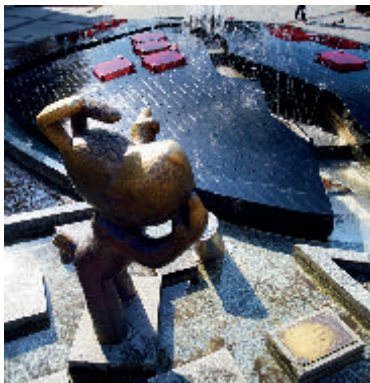

Figura Reksia przy ul. 11 listopada

Miejscem wyjątkowym jest **kościół ewangelicko-augsburski** (pl. ks. Marcina Lutra 12) w Bielsku. Gdy na mocy Paktu Tolerancyjnego zezwolono ewangelikom na budowanie świątyń i szkół, wiele miast Śląska Cieszyńskiego skorzystało z tej możliwości. Powstał w ten sposób Bielski Syjon, czyli zespół budynków i miejsce obecnej świątyni, zachowanej w stylu neogotyckim, z amboną wspartą na trzech kolumnach. Przy kościele w 1909 r. postawiono jedyny w Polsce **pomnik Marcina Lutra** autorstwa wiedeńcyka Franza Vogla. W dzielnicy Aleksandrowice (ul. Cieszyńska 92) znajduje się czynny cmentarz żydowski, powstały w 1849 r., który od 1983 r. ma status zabytku.

W południowej dzielnicy Bielska-Białej, Mikuszowicach Krakowskich, znajduje się zabytkowy drewniany **kościół św. Barbary** (ul. Cyprysowa 25), zbudowany w 1690 r.

Pomnik Marcina Lutra w Bielsku-Białej

Kościół św. Barbary w Mikuszowicach Krakowskich

Krzywa Chata nad Zaporą w Wapienicy

Tajemnicze Grodzisko

Na górującym nad Doliną Wapienicy **szczyście Palenica** znajduje się jeden z bardziej tajemniczych obiektów w okolicy. Grodzisko, bo tak nazywa się ów krąg kamienny, to prawdopodobnie pozostałość po warowni, w której chroniła się ludność. Według innej opinii w miejscu tym oddawano cześć bogom pogańskim, o czym świadczy kompleks (około 100) zagadkowych kamiennych kopców znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie Grodziska.

Wapienica

W Wapienicy jest usytuowany zmodernizowany w 2000 r. **stadion lekkoatletyczny „Sprint”** (ul. Jaworzańska 120, tel. 33 8183247, www.sprint.bielsko.pl), na którym odbywają się cyklicznie zawody lekkoatletyczne krajowe i międzynarodowe. Na co dzień ośrodek udostępniono wszystkim chętnym od świtu do zmierzchu (bezpłatny parking przy stadionie). Dojazd z centrum miasta autobusem nr 16. Niedaleko stadionu znajduje się **park ekologiczny Dolina Wapienicy**. Część parku nazwano Doliną Luizy na cześć żony ks. Jana Sułkowskiego, która często tu przyjeżdżała na spacer. Panuje tu specyficzny mikroklimat, a atrakcją jest sztuczny zbiornik wodny z zaporą im. prezydenta Mościckiego, leśniczówką i gajówką oraz pamiątkowym kamieniem z napisem Luchs (niem. ryś) w miejscu, gdzie upolowano ostatniego rysia w 1910 r.

Imprezy cykliczne

Do najważniejszych imprez cyklicznych należą m.in.: Lotos Jazz Festival Bielska Zardymka Jazzowa, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej, Festiwal Miast Partnerskich „Poznajmy się”, Międzynarodowy Festiwal Sztuki Łalkarskiej, Beskidzki Rajd Pojazdów Zabytkowych, Złot Pojazdów Militarnych Operacja Południe, Piknik Lotniczy Euroregionu Beskidy, Festiwal Muzyki Jana Sebastiana Bacha, Festiwal Kompozytorów Polskich, FotoArt-Festival, Biennale Malarstwa „Bielska Jesień”, Jazzowa Jesień w Bielsku-Białej czy też Święta na Starówce, Dni Bielska-Białej, Pożeganaie Lata, Lato z Kulturą.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ (Miejskie Centrum Informacji Turystycznej), pl. Ratuszowy 4, tel. 33 8190050, bielskobiala@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel „Prezydent”****, ul. 3 Maja 12, tel. 33 822 72 11, www.hotelpresident.pl

Hotel „Na Błoniach”****, ul. Pocztowa 39, tel. 33 8222500, www.hotelnabloniach.pl

Hotel Orbis Magura, ul. Żywiecka 93, tel. 33 8199199, www.accorhotels.com

GASTRONOMIA

Karczma „Rogata” 🇵🇱 ul. Leszczyńska 40, tel. 33 8100098, www.rogata.pl

Restauracja „Szynk” 🇵🇱 ul. Barlickiego 13, tel. 33 8175413, www.szynk.eu

Restauracja „Nowy Świat”, ul. 11 Listopada 25-23, tel. 33 8166690, www.nowy-swiat.com

Browar Miejski, ul. Piwowska 2, tel. 33 8150270 lub 501475596 www.browarmiejski.pl

INNE ATRAKCJE

Park Linowy „Granda” (Błonia), tel. 697992028, www.granda.bielsko.pl,

Całoroczny tor saneczkowy, ul. Skalna 58, tel. 33 8275667, 605216965, www.torsaneczkowy.bielsko.pl

Kryta pływalnia „Troclik”, ul. Sosnkowskiego 14, tel. 33 4998857, 33 4998857,

www.bbosir.bielsko.pl, obiekt przystosowany dla osób niepełnosprawnych

„Figlo-Park” Centrum Zabaw dla Dzieci, ul. Cieszyńska 90, tel. 33 8157466,

www.figlo-park.pl

Kino „Studio”, ul. Cieszyńska 24, tel. 33 8125056, www.sfr.com.pl/kino.html

Teatr Polski, ul. 1 Maja 1, tel. 33 8228451, www.teatr.bielsko.biala.pl

Teatr Lalek „Banialuka”, ul. Mickiewicza 20, tel. 33 822 10 46, www.banialuka.pl

„Krzywa Chata”, ul. Tartaczna 190, Wapienica, www.krzywachata.pl – świetny punkt widokowy, ekspozycja starego sprzętu nurkowego

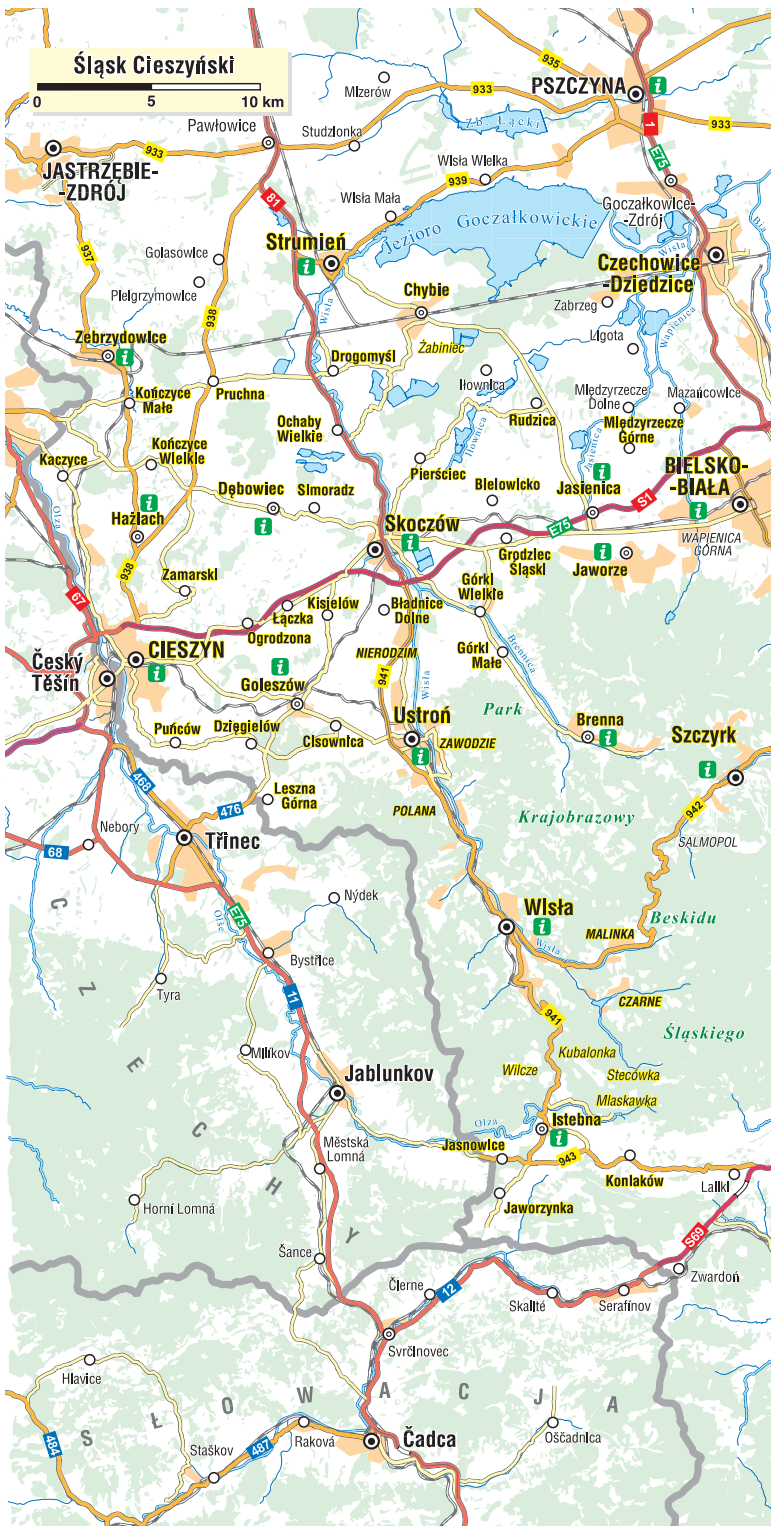
Helios, ul. Mostowa 5, tel. 33 4987012, www.helios.pl

Cinema City, ul. Leszczyńska 20, tel. 33 4853539, www.cinema-city.pl

Zapora im. J. Mościckiego na Jeziorze Wielka Łąka w Wapienicy

ŚLĄSK CIESZYŃSKI

Odwiedź
nas na:

www.slaskcieszynski.slaskie.travel 🔍

